



Arbetsmiljöverket  
**Osund konkurrens**  
Elmässan: Umeå 2017

---

# Innehåll



- Om undersökningen
  - Bakgrund och syfte
  - Genomförande
  
- Resultat
  - Beställare/Upphandlare
  - Anbudsgivare/Arbetsgivare
  - Arbetstagare
  
- Slutsats
  
- Bilaga: Öppna svar i Word

# Om undersökningen

## Bakgrund och syfte

- Regeringen har uppdragit åt Arbetsmiljöverket att under 2015-2018 stärka tillsynen av företag som bryter mot arbetsmiljölagen för att få konkurrensfördelar. För att ta reda på intressenternas vilja och förmåga att medverka för hållbart och sunt arbetsliv behöver Arbetsmiljöverket därför delta i olika sammanhang såsom vid olika mässor, seminarier etc. Syftet med denna undersökning är att ta reda på attityder och beteende inom bygg- och elbranschen.

## Genomförande

- Målgruppen är deltagare på Elmässan i Umeå september 2017. Tre målgrupper ingår:
  - Beställare/Upphandlare
  - Anbudsgivare/Arbetsgivare
  - Arbetstagare
- Metoden för genomförandet var intervjuer via surfplattor som delades ut till deltagare under Elmässan. Totalt genomfördes 66 intervjuer fördelade efter 9 upphandlare, 14 anbudsgivare och 43 arbetstagare.
- Undersökningen genomfördes 6-7 september 2017.



## Övrigt

- Öppna svar redovisas i sin helhet per avgivet svar i Word.
- Diagrammen visar andelar av dem som besvarat respektive påstående. Avrundningar kan göra att resultatet inte alltid summerar till 100 procent.

---

# Resultat – Beställare/Upplhandlare



---

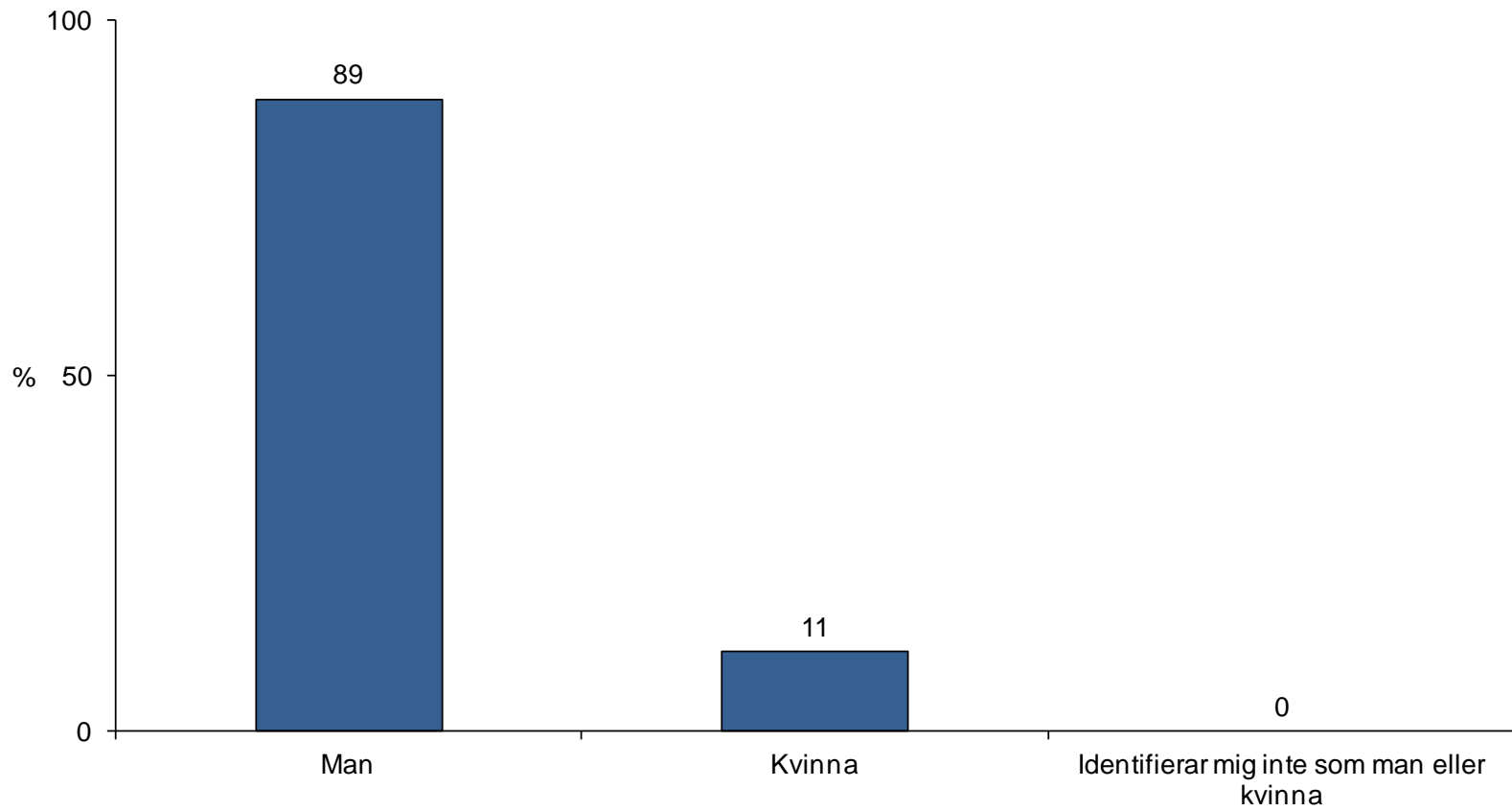
# Resultat – Om respondenten

---

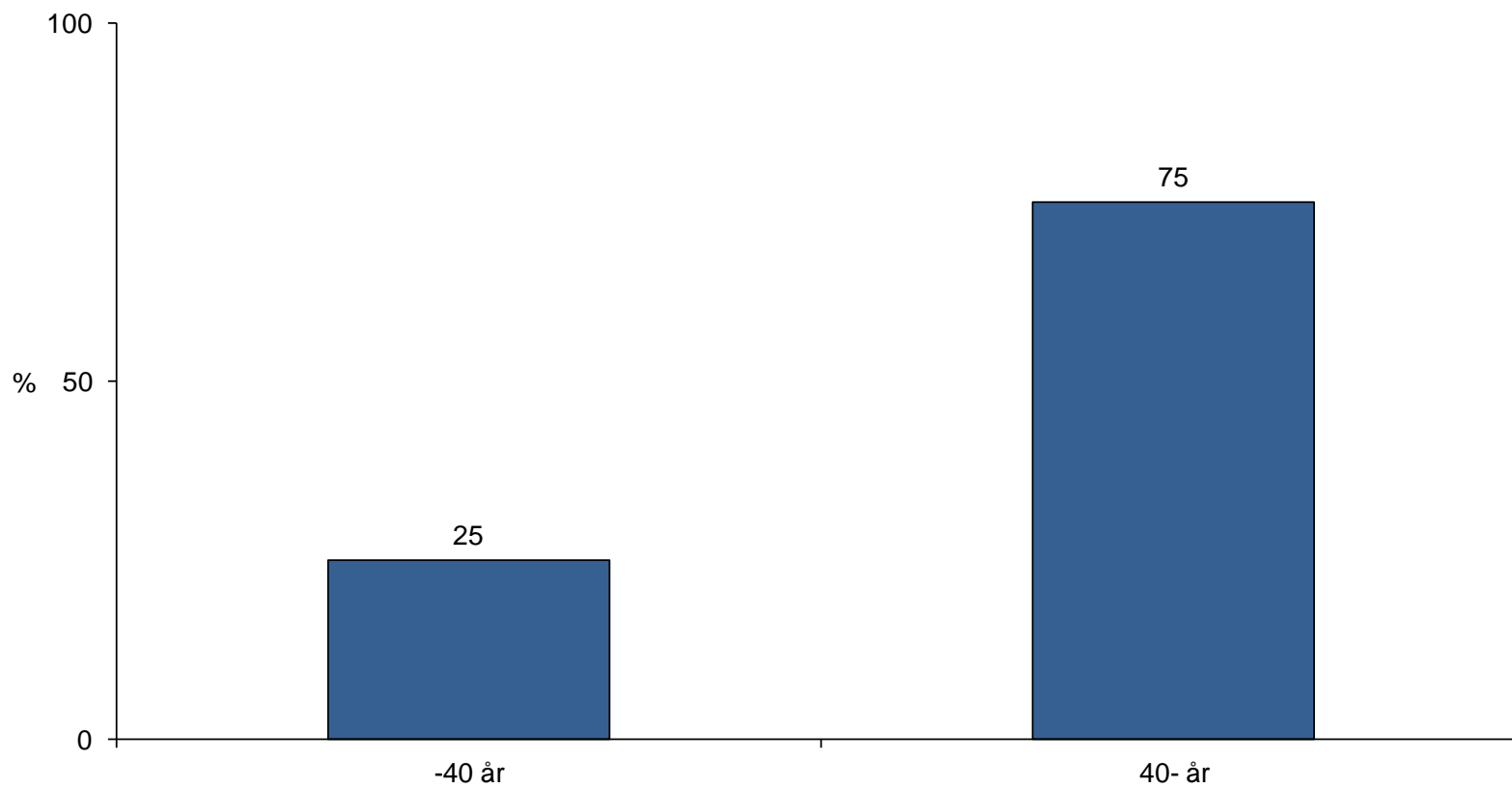
# Sammanfattning: Respondenterna

- Respondenter i målgruppen är 89 procent män.
- 75 procent är över 40 år.
- 14 procent är Beställare/upphandlare.
- 33 procent är ägare i det företag/organisation som de representerar.
- 33 procent av organisationerna som respondenterna representerar har fler än 50 anställda.

## Är du... (Bas: 9)

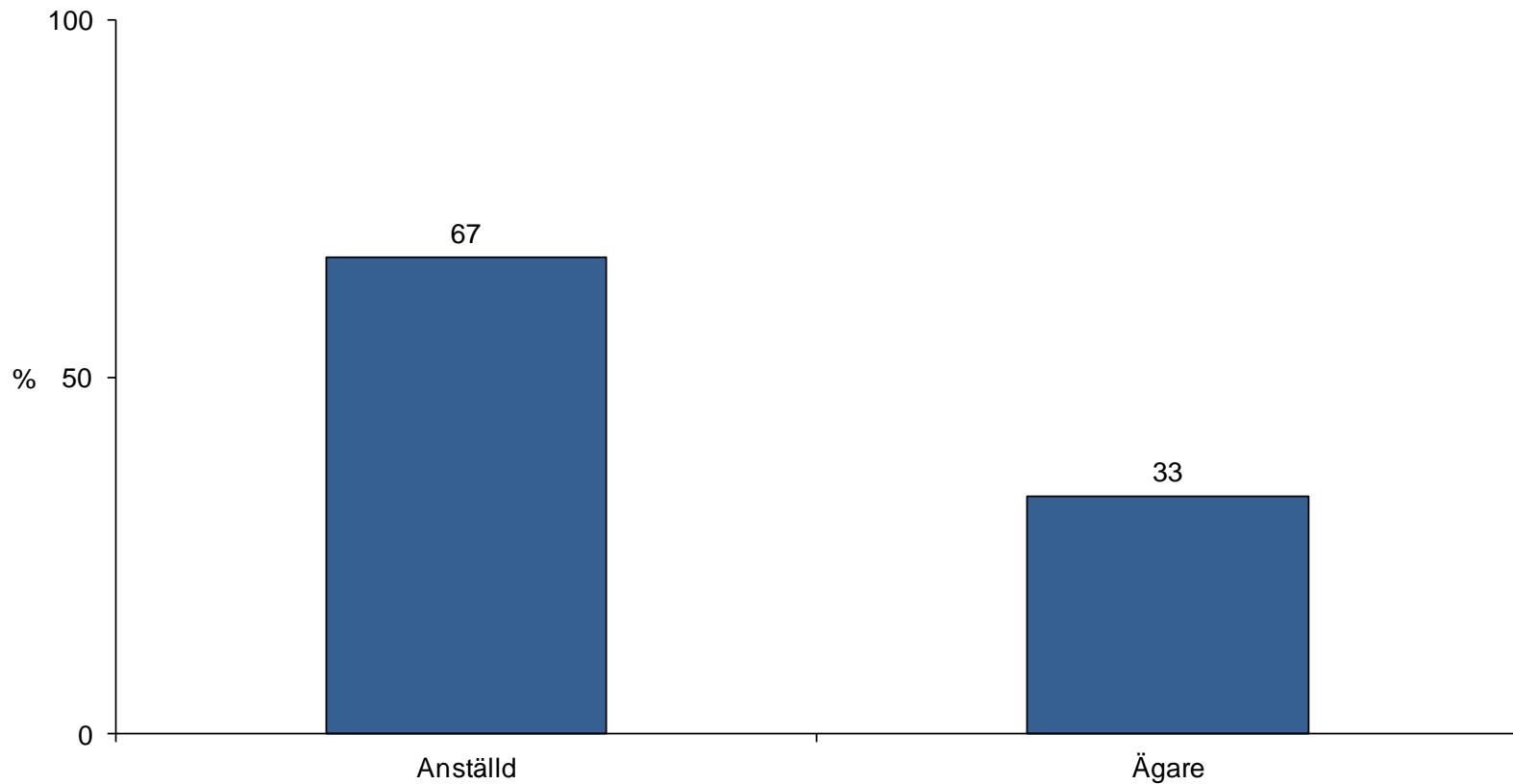


## Ålder (Bas: 8)

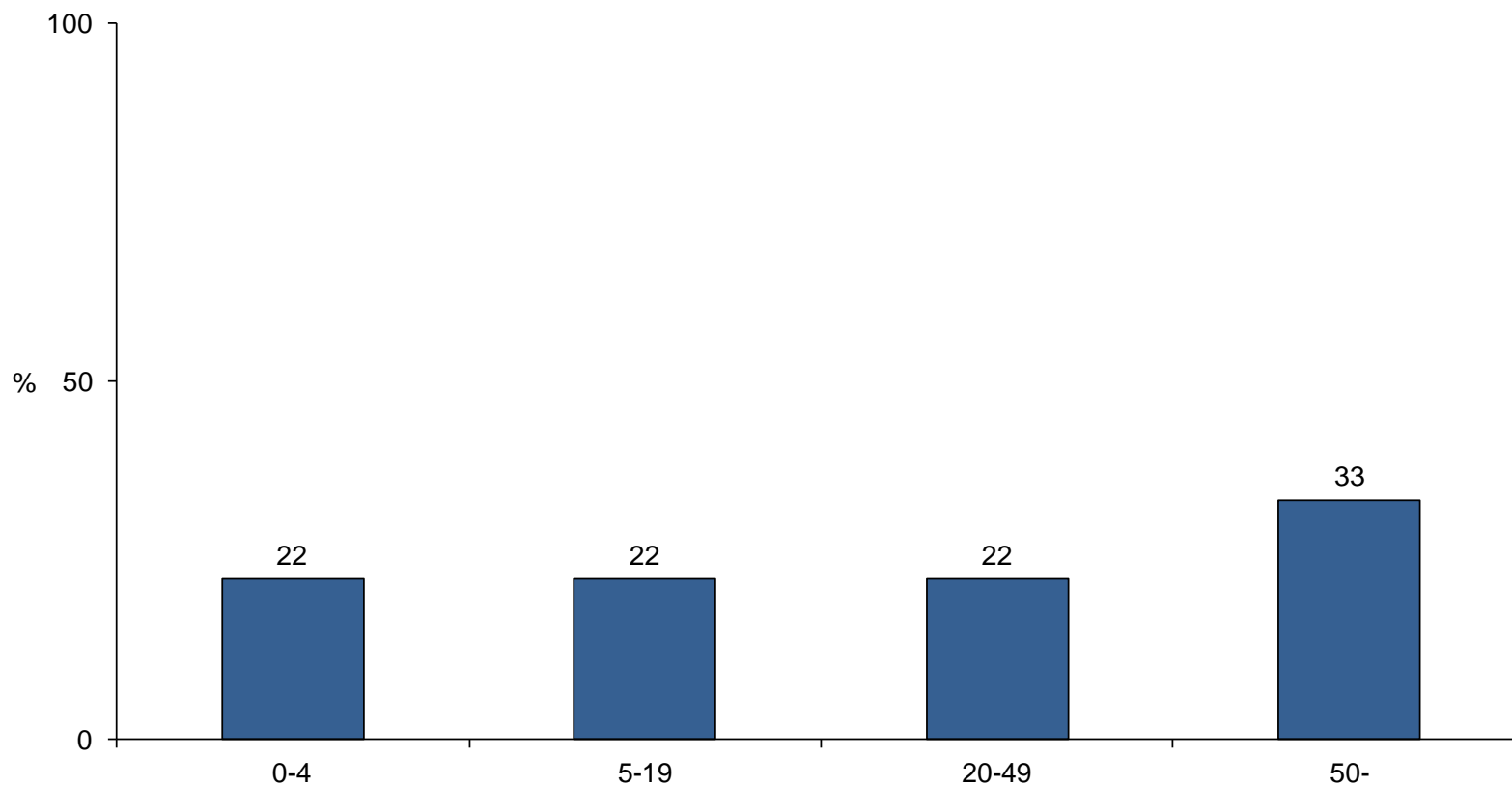




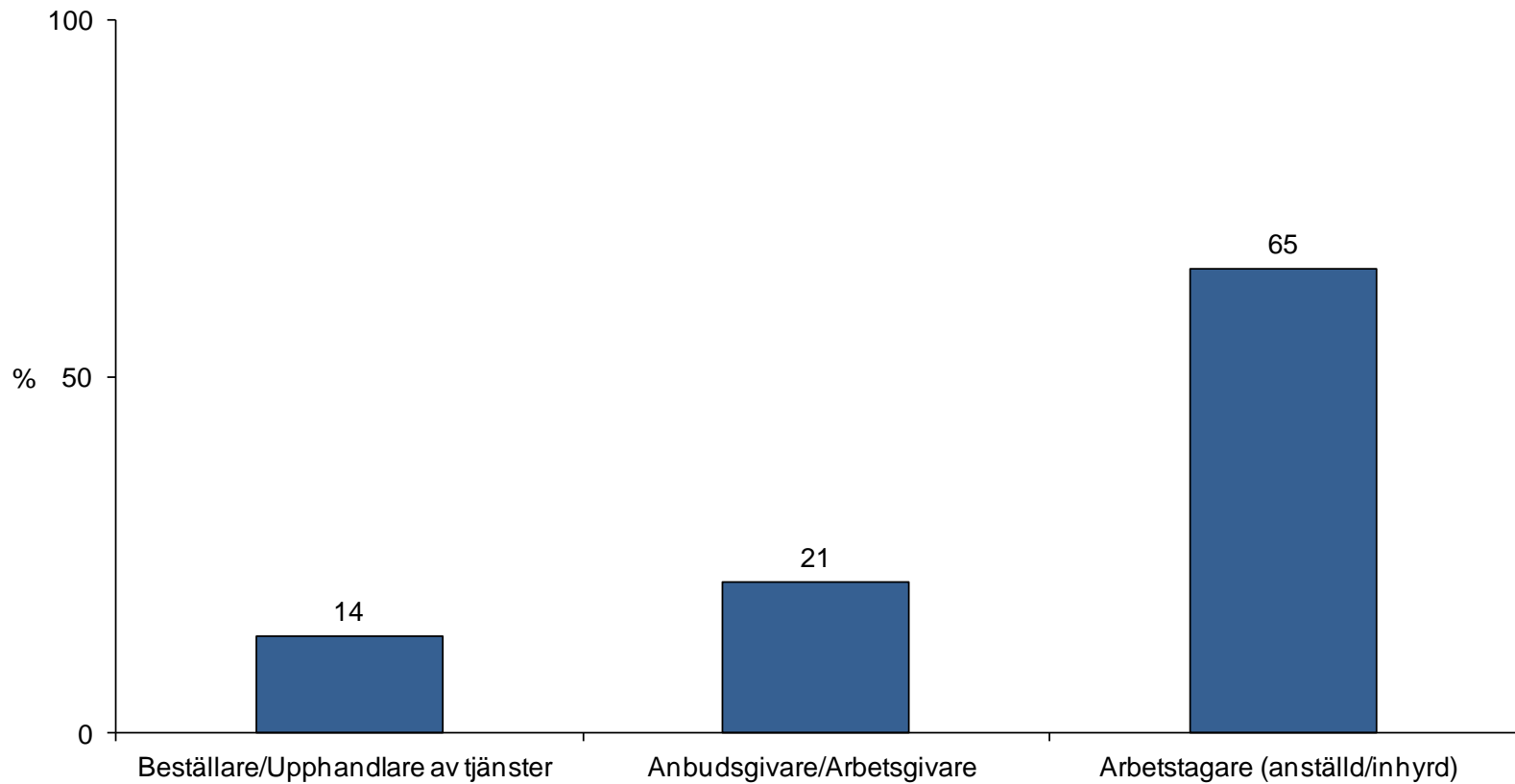
## Är du anställd eller ägare i det företag/organisation som du representerar? (Bas: 9)



## Antal anställda (räkna inte med dig själv) (Bas: 9)



## Är du ... (Bas: 66)



---

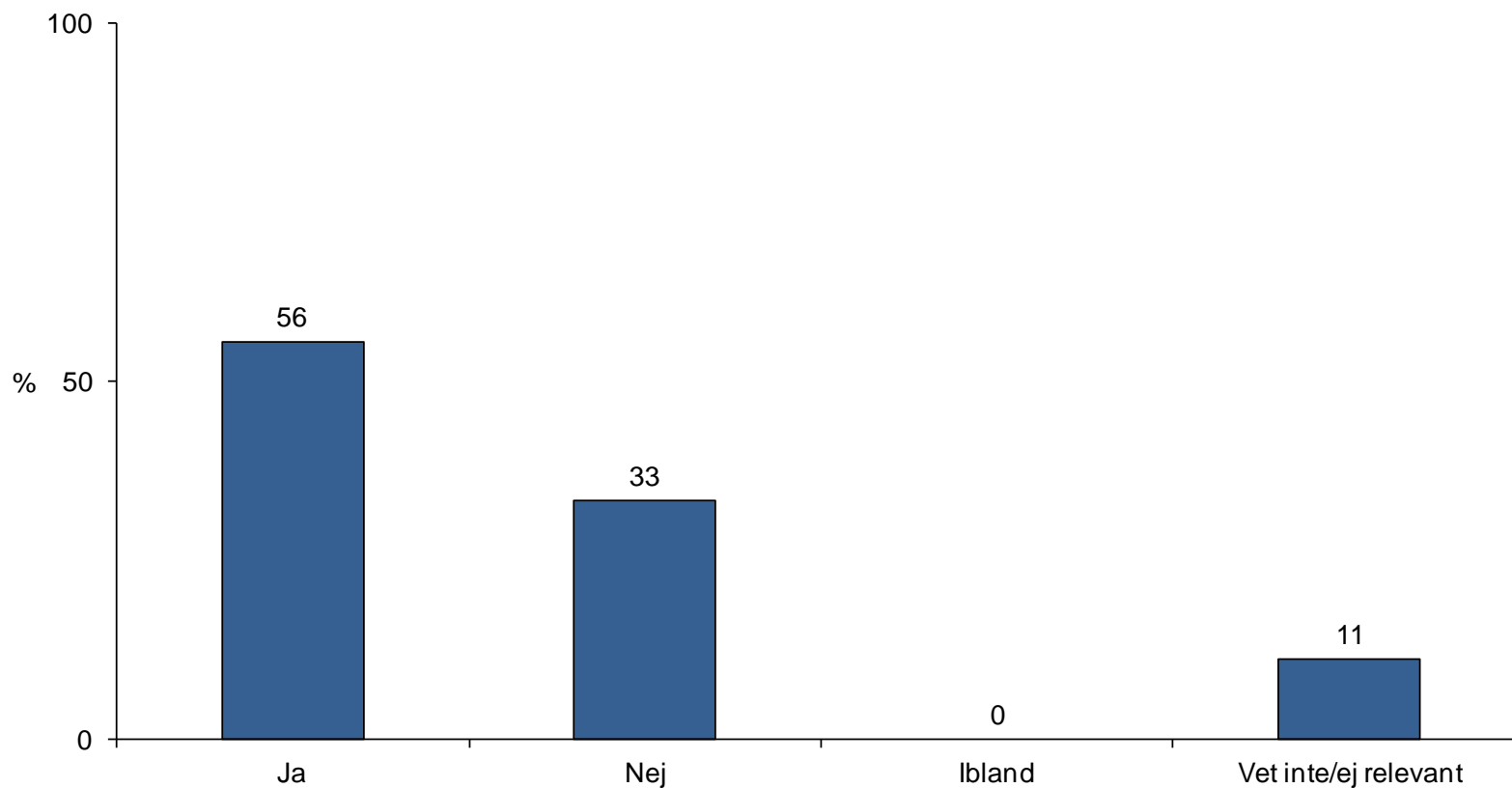
# Resultat – Beställare/Upphandlare

---

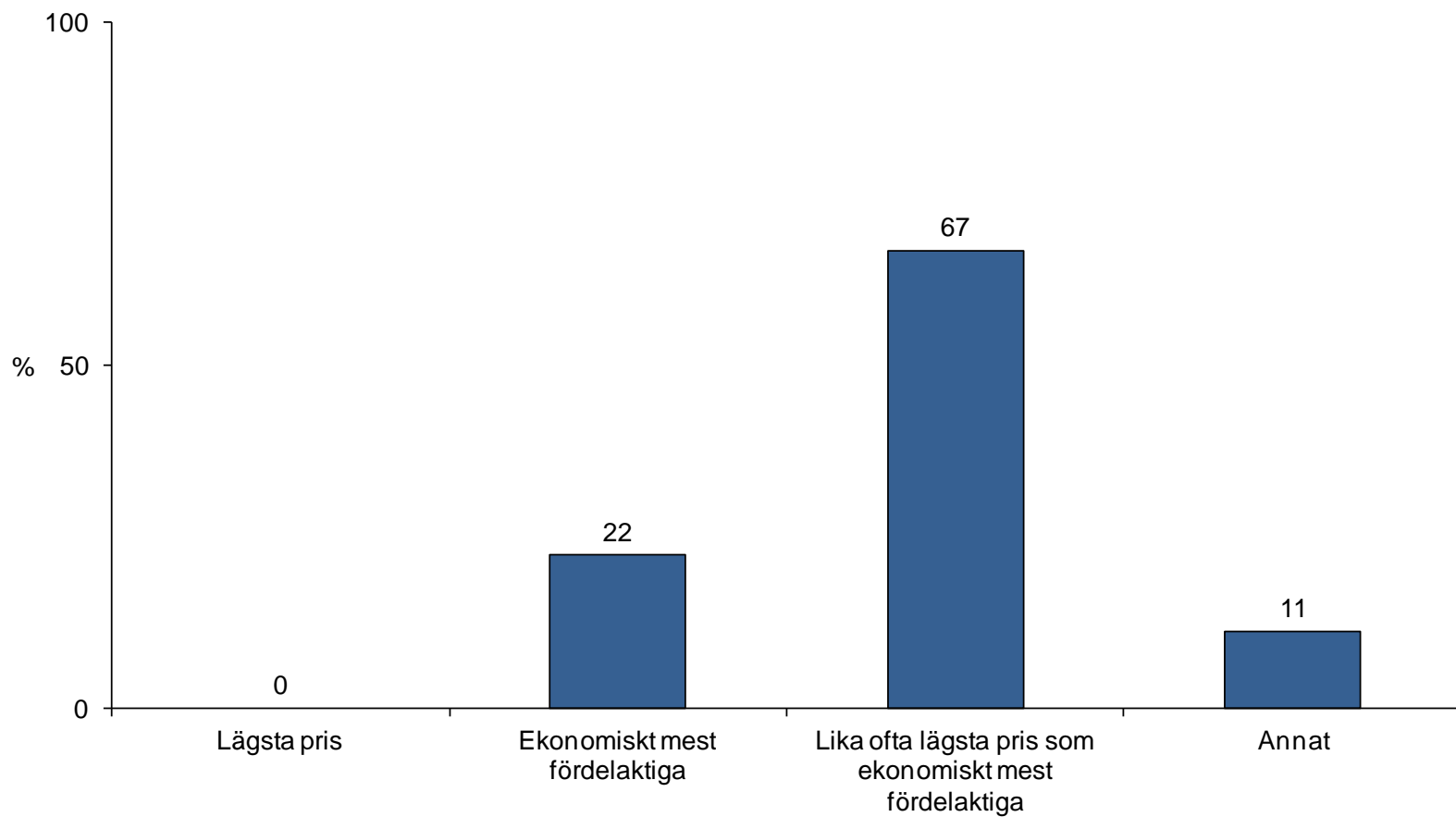
# Sammanfattning: Beställare/Upphandlare

- 56 procent uppger att de har forum där de diskuterar utvärderingskriterier innan anbudsfrågan skickas ut.
- 22 procent uppger att de främst använder "ekonomiskt mest fördelaktiga" som utvärderingskriterier. 67 procent säger att de använder lika ofta lägsta pris som ekonomiskt mest fördelaktiga.
- 76 procent upplever att deras organisation har goda kunskaper om arbetsmiljölagstiftning och 76 procent att de har god kunskap om arbetstidslagstiftning. 13 procent instämmer inte i respektive påstående.
- 88 procent upplever att det ofta ställs krav i upphandlingen på att anbudsgivaren ska beskriva sin arbetsmiljöpolicy. 13 procent instämmer inte i påståendet.
- 76 procent uppger att organisationen följer upp att anbudsgivande företag utför uppdraget i enlighet med de policys de bifogat sitt anbud.
- För att kunna göra bättre upphandlingsunderlag önskas främst seminarier om arbetsmiljö och upphandling.

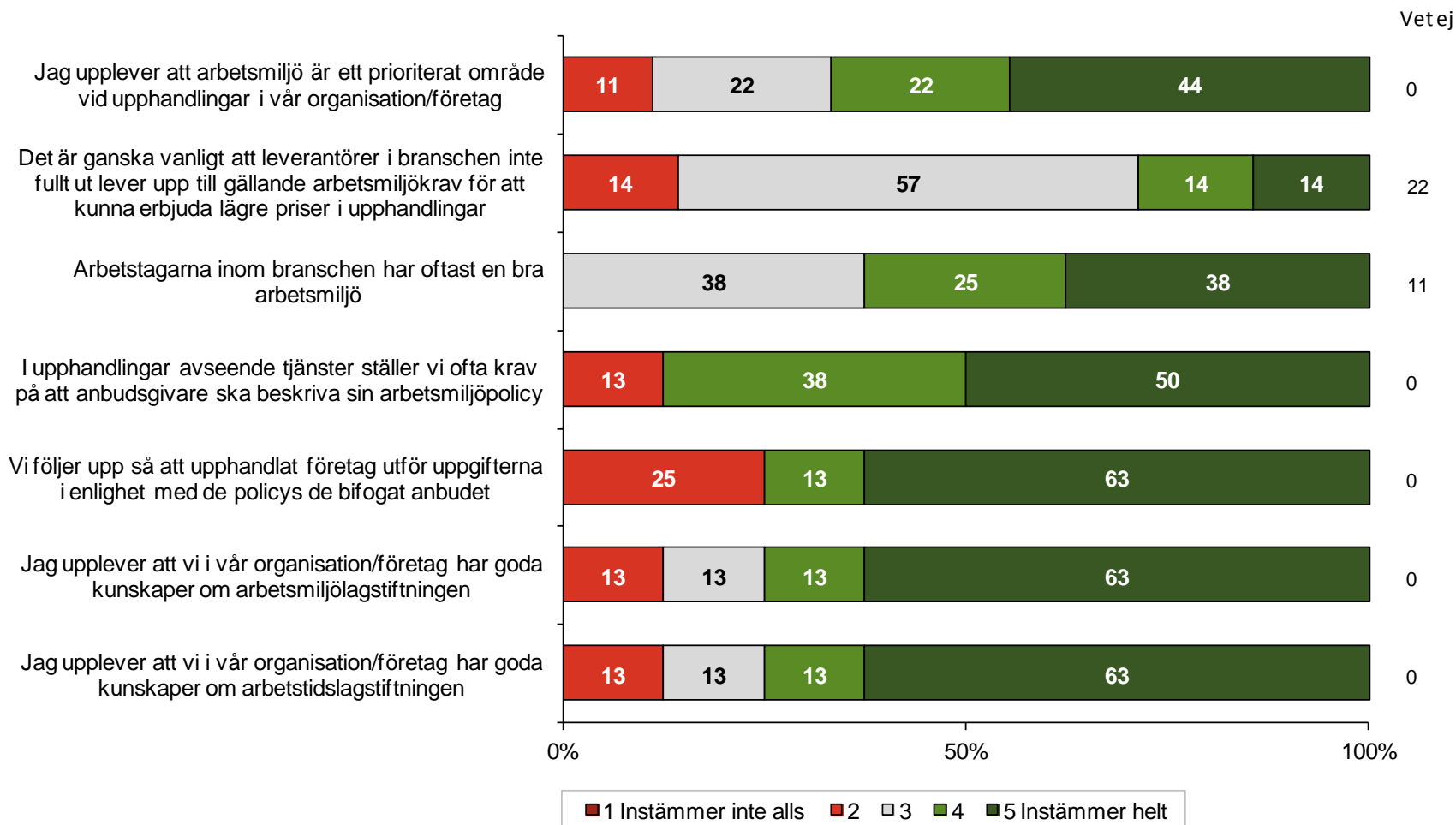
**Har ni något möte/forum där ni diskuterar frågor som t ex  
utvärderingskriterier innan anbudet går ut till anbudsgivare?  
(Bas: 9)**



## Vilken tilldelningsgrund använder ni oftast? (Bas: 9)



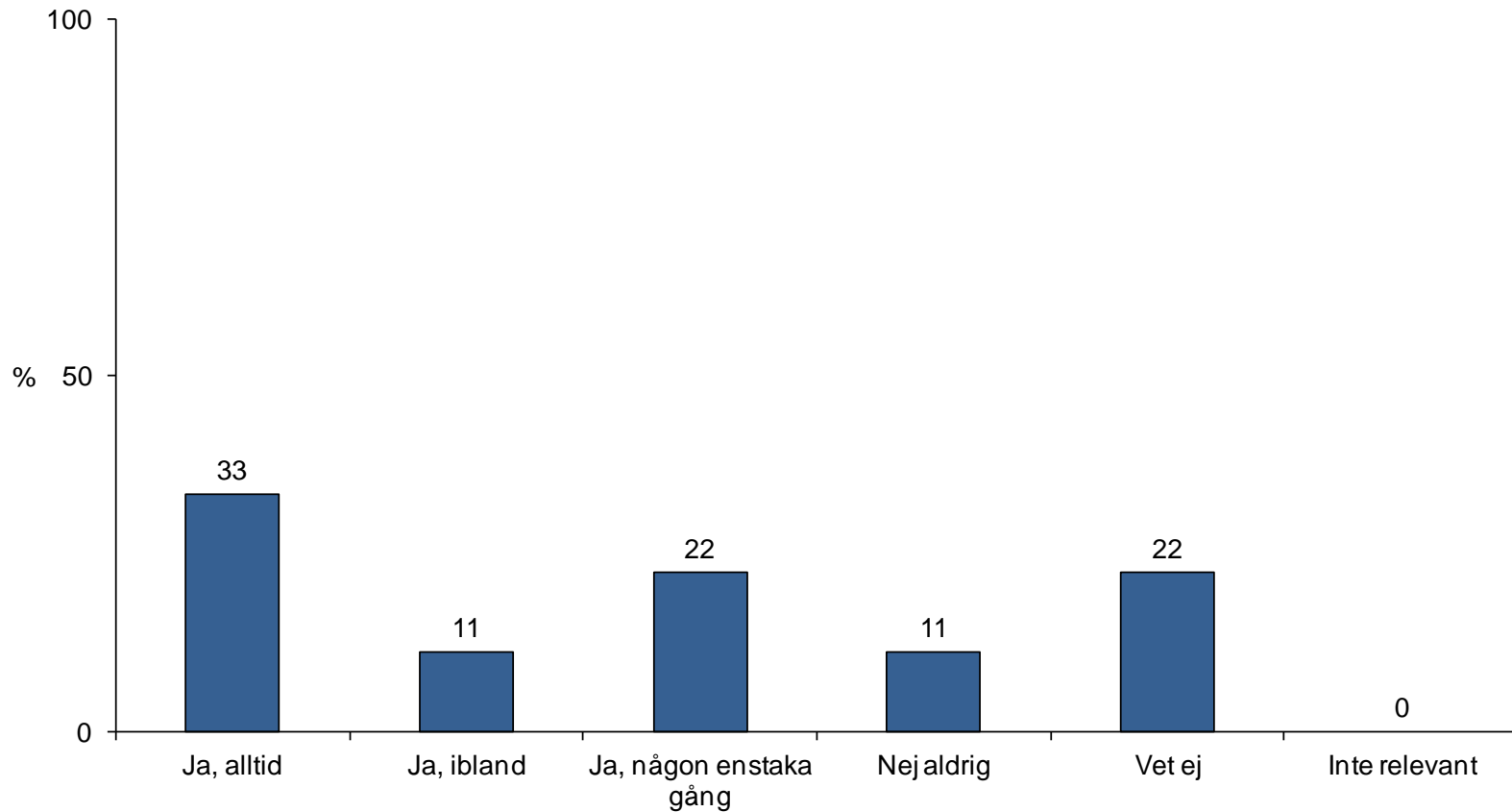
## Hur väl instämmer du i följande påståenden?



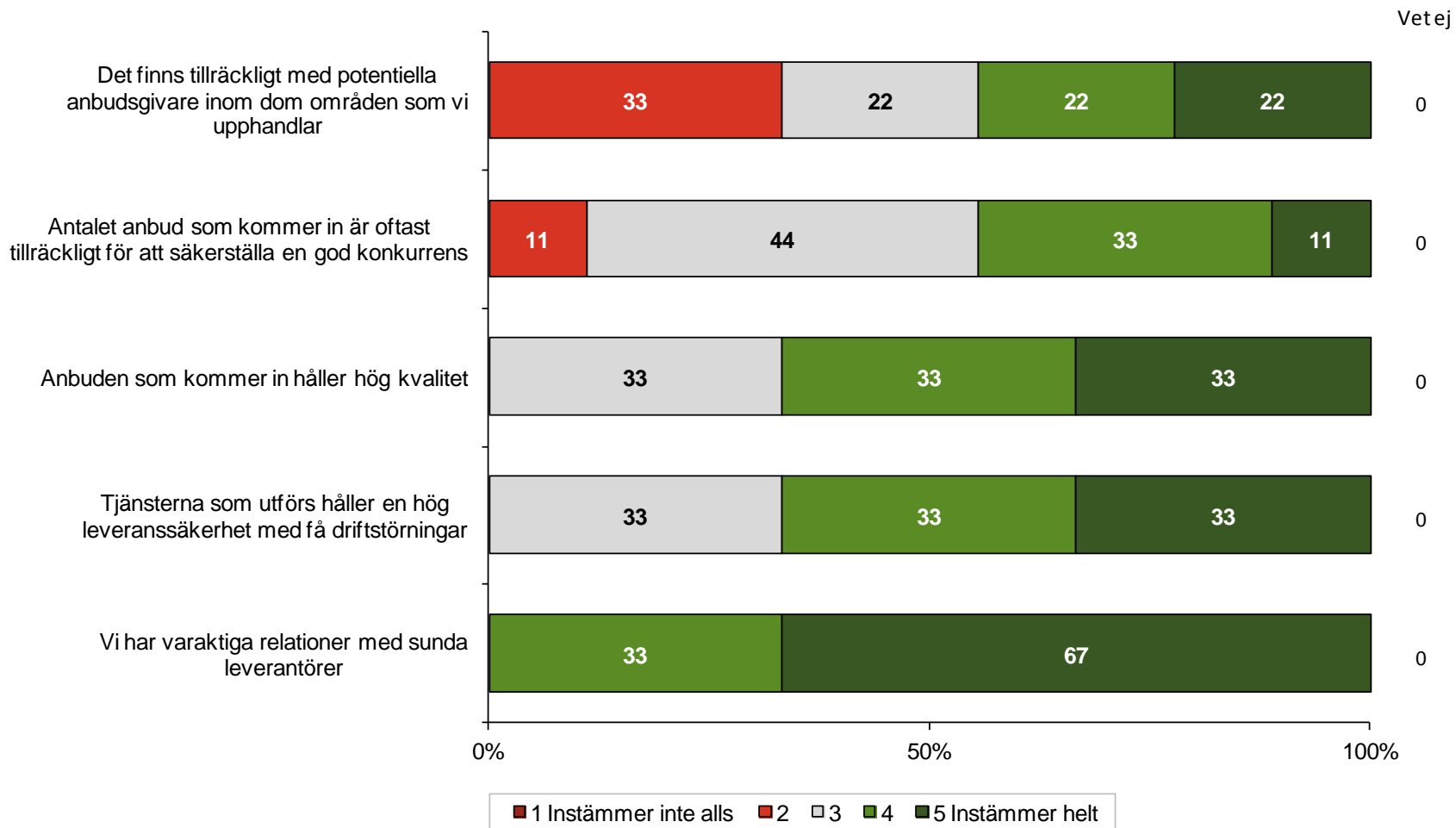


## Brukar du/ni rekommendera nya anbudsgivare att göra besök på aktuella platser, område innan anbudsgivande?

(Bas: 9)

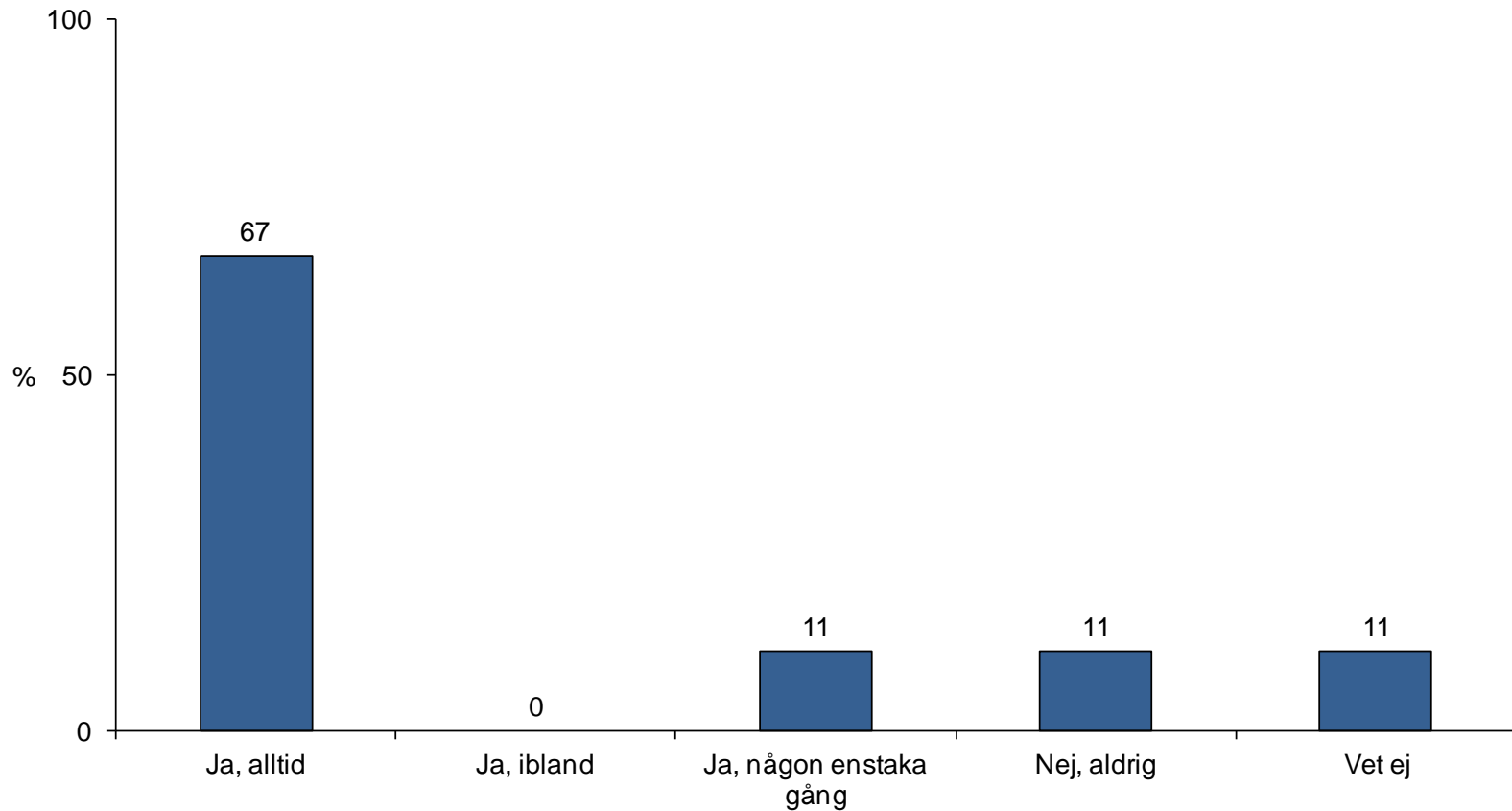


## Hur väl instämmer du i följande påståenden?



## Kan du som beställare tänka dig att betala lite mer, vid en upphandling, för att inte göra avkall på säkerheten på en arbetsplats?

(Bas: 9)



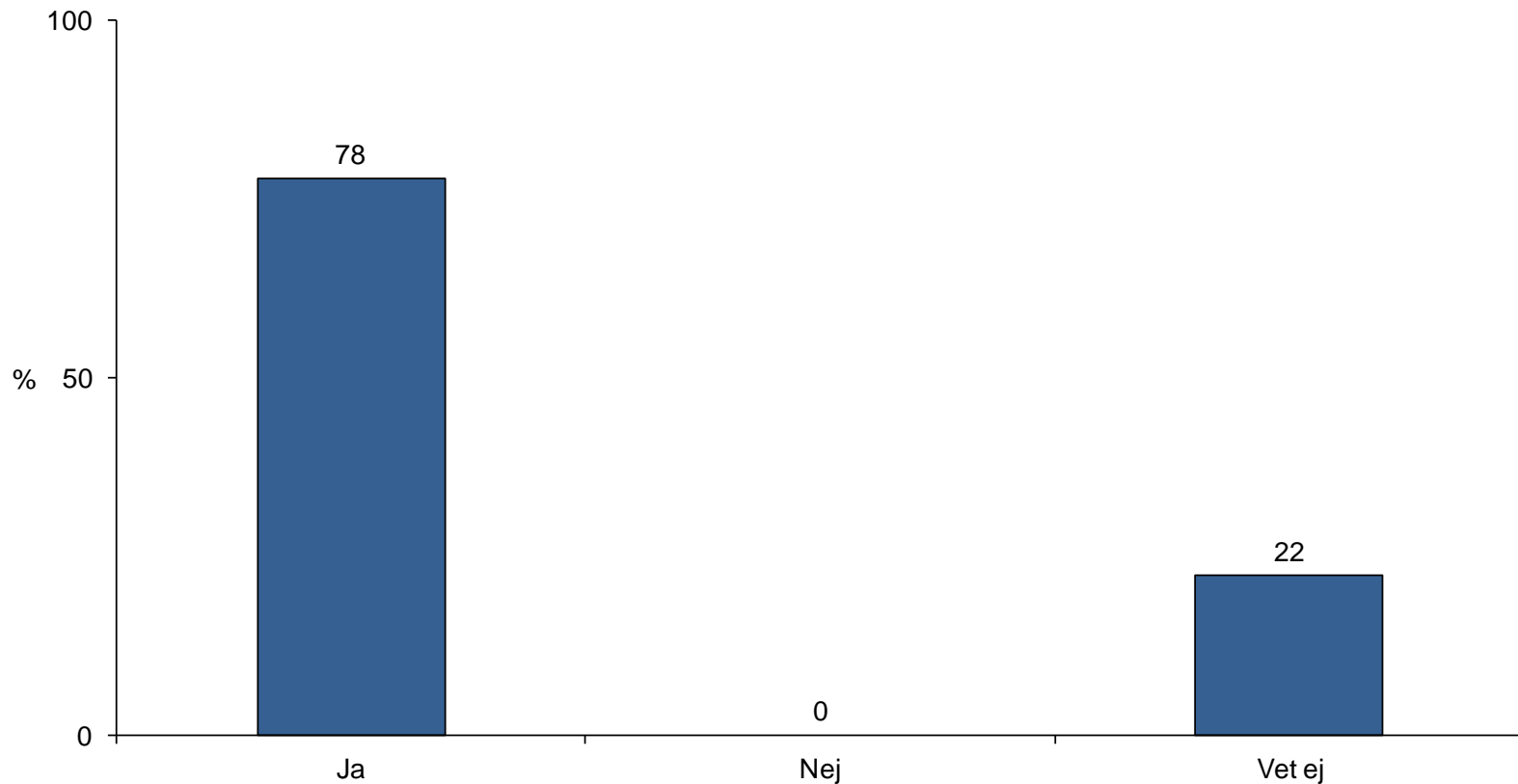
---

# Vad är arbetsmiljö? Nämn en viktig faktor.

- Att folk som jobbar har en säker arbetsplats och mår bra på sin arbetsplats
- Säkerhet
- Gör rätt från början. Tänk säkerhet/Risker!
- Medvetenhet hos alla om sitt ansvar
- Säkerhet

## Är den här typen av möte (mässa) ett bra tillfälle för dig som jobbar med upphandlingar att träffa Arbetsmiljöverket?

(Bas: 9)



---

# Vad skulle också kunna vara ett alternativ för dig, för att få veta mer om Arbetsmiljöverket?

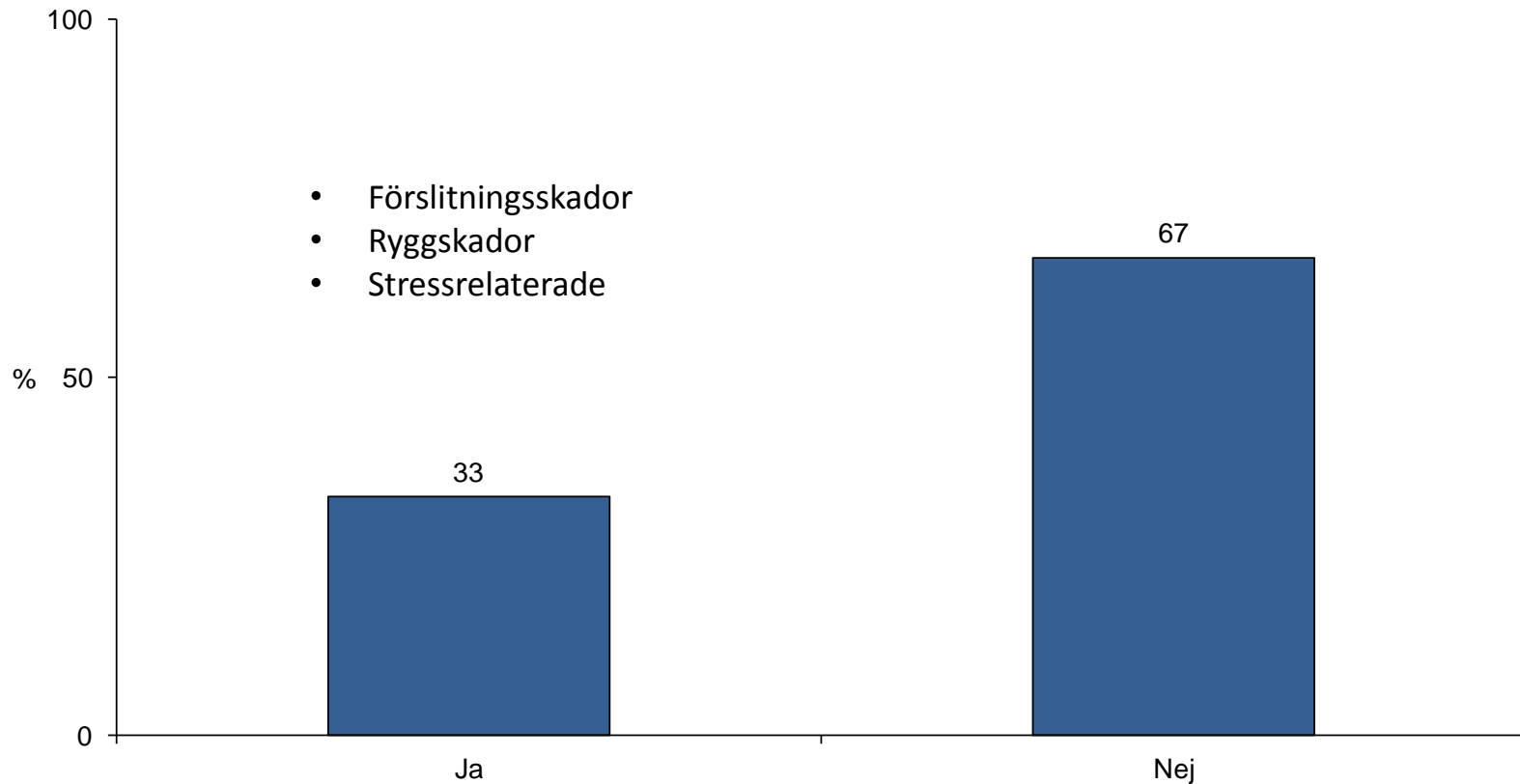
- Uppsökande verksamhet
- Besök hos mig på arbetsplatsen.
- Webbutbildning. Personligt besök på arbetsplats.

---

# Resultat – Typiska skador

## Känner du till typiska skador och arbetssjukdomar som drabbar arbetstagarna i branschen?

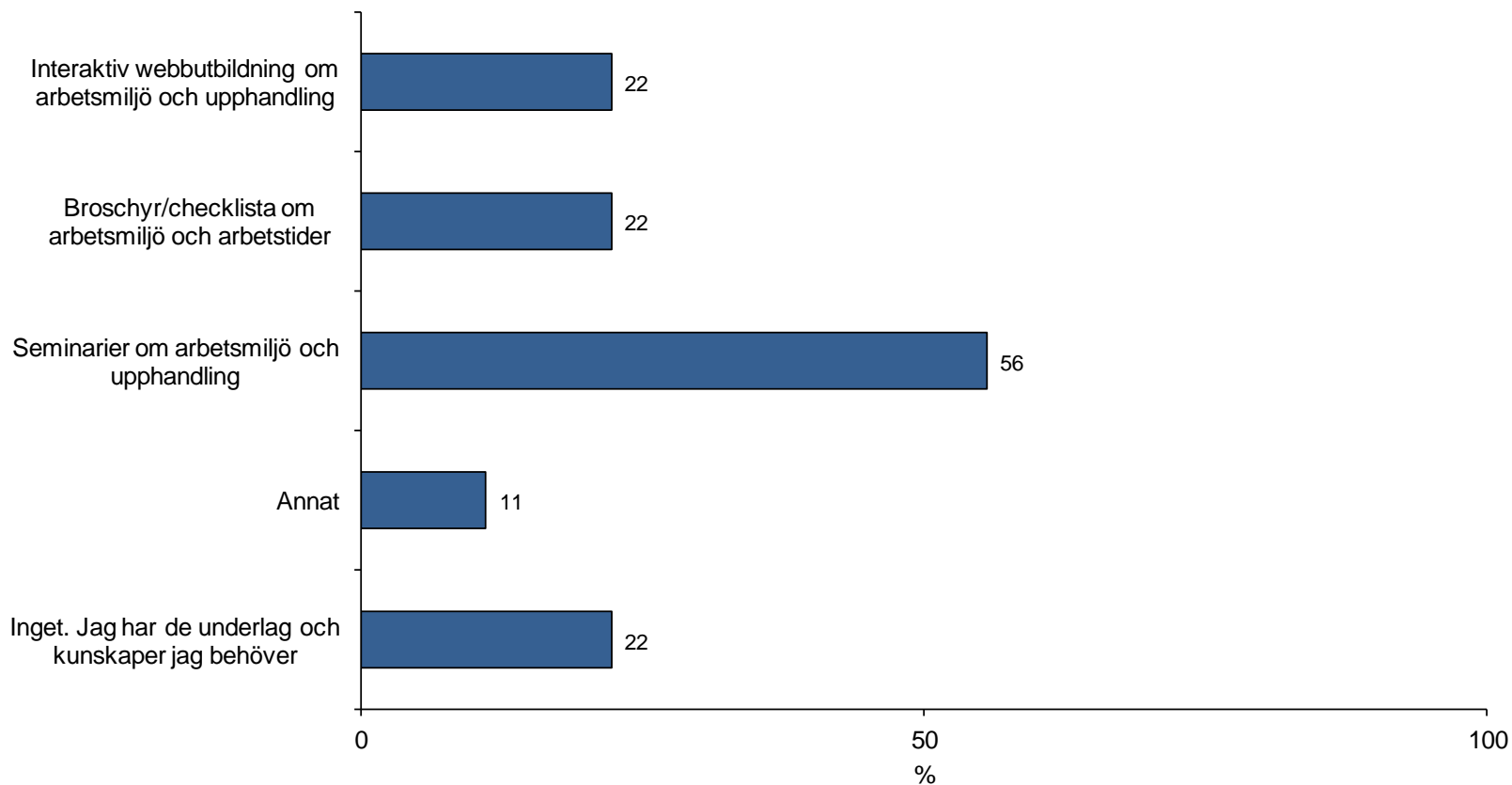
(Bas: 9)





**Vad skulle du vilja ha för stöd för att kunna göra ännu bättre  
upphandlingsunderlag som lägger grunden till att  
arbetstagare inte skadas i eller blir sjuka av arbetet? (Flervalsfråga)**

(Bas: 9)



---

# Resultat – Anbudsgivare/Arbetsgivare



---

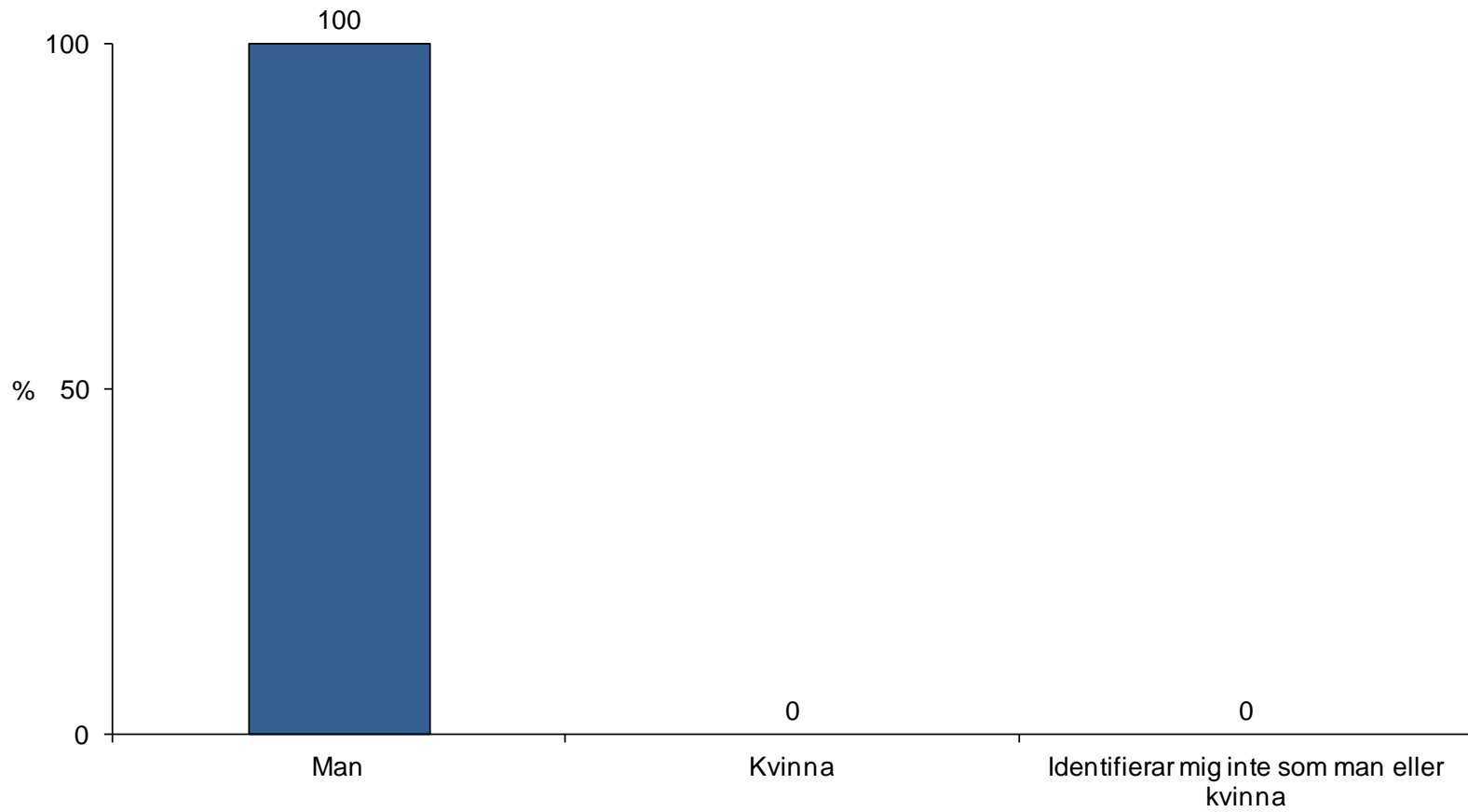
# Resultat – Om respondenten

---

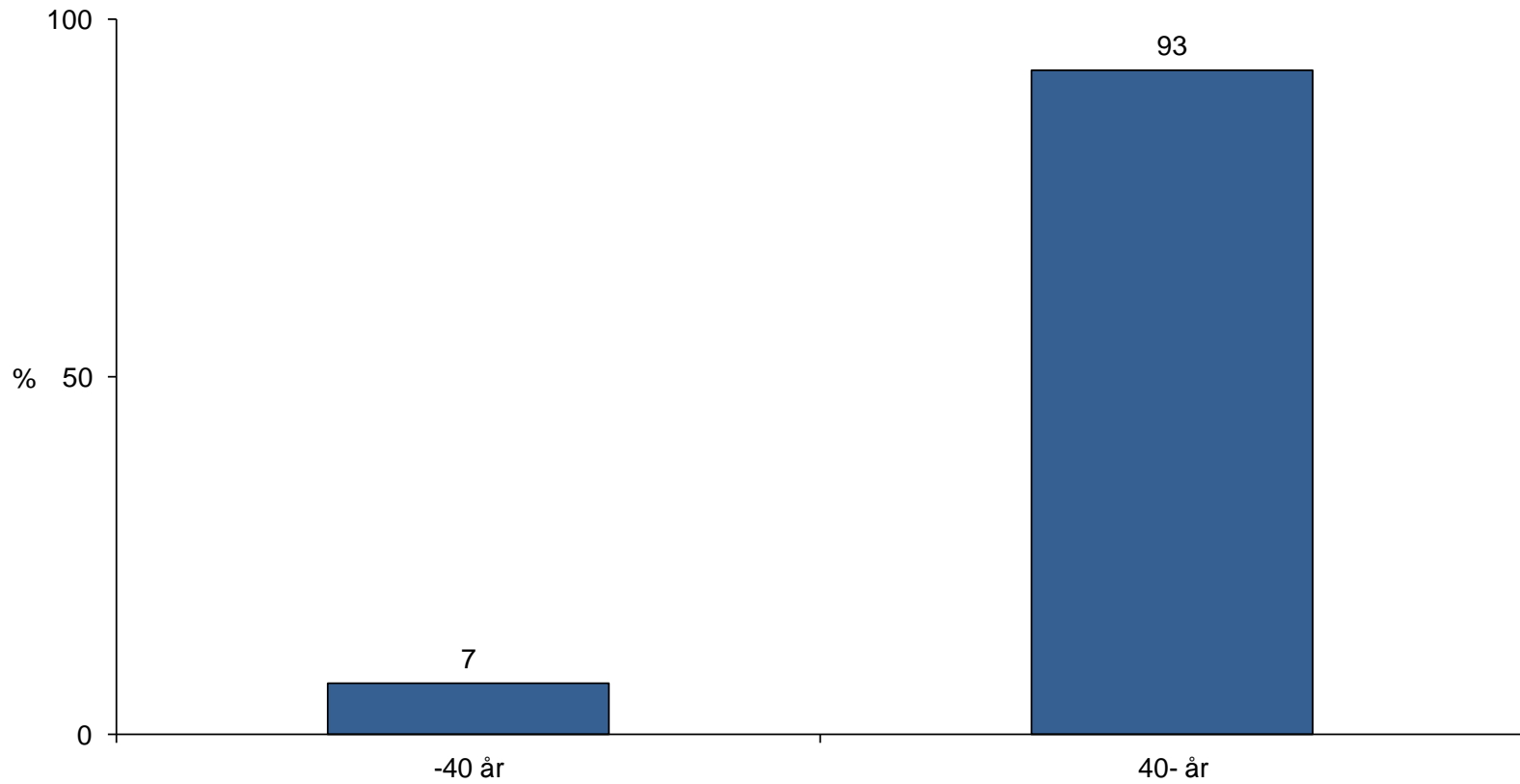
# Sammanfattning: Respondenterna

- 100 procent av respondenterna i målgruppen är män.
- 93 procent är över 40 år.
- 64 procent är ägare i det företag/organisation som de representerar.
- 57 procent av organisationerna som respondenterna representerar har färre än 4 anställda.
- 64 procent av respondenterna uppger att företaget/organisationen de representerar har skyddsombud och/eller facklig representant.

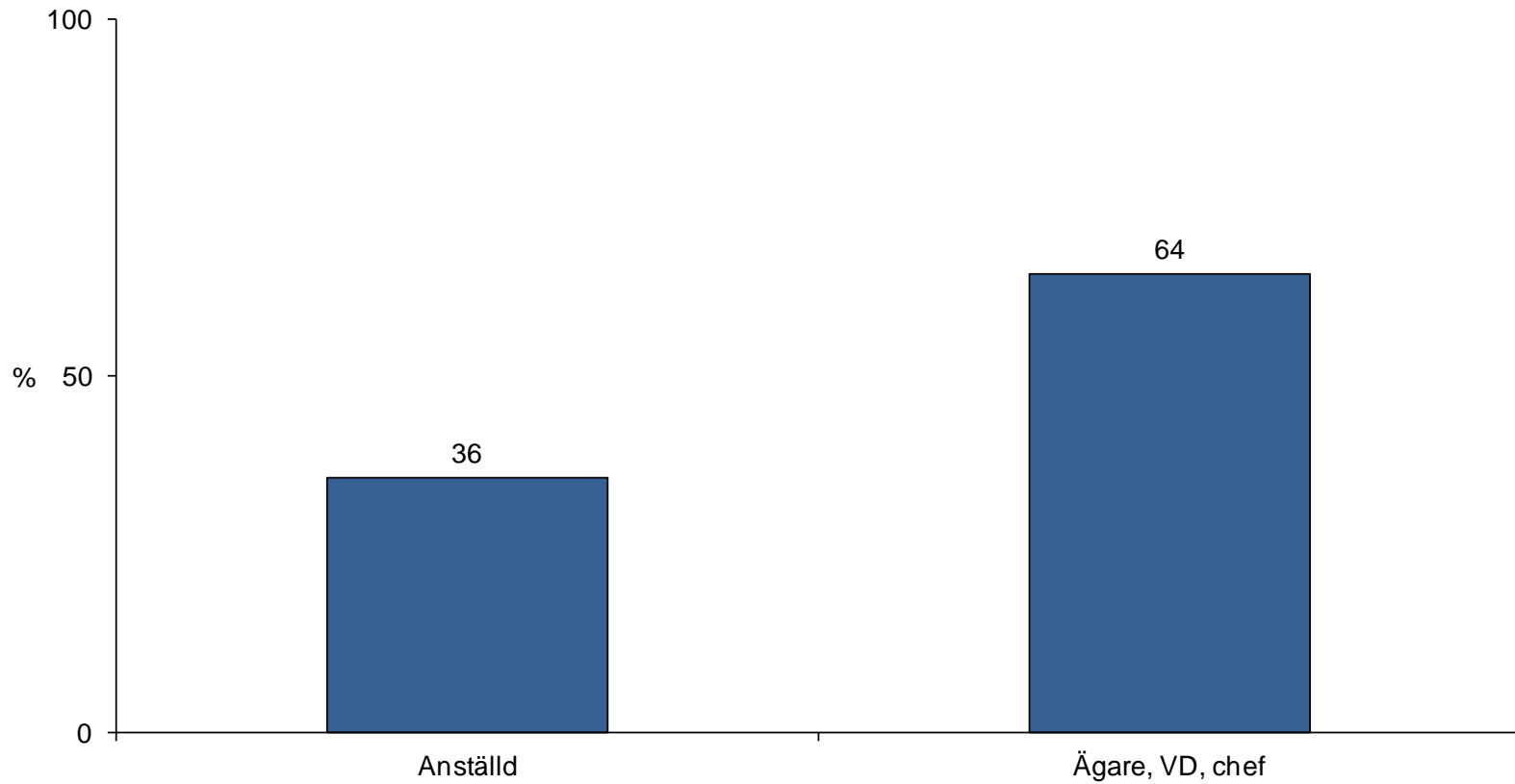
## Är du... (Bas: 14)



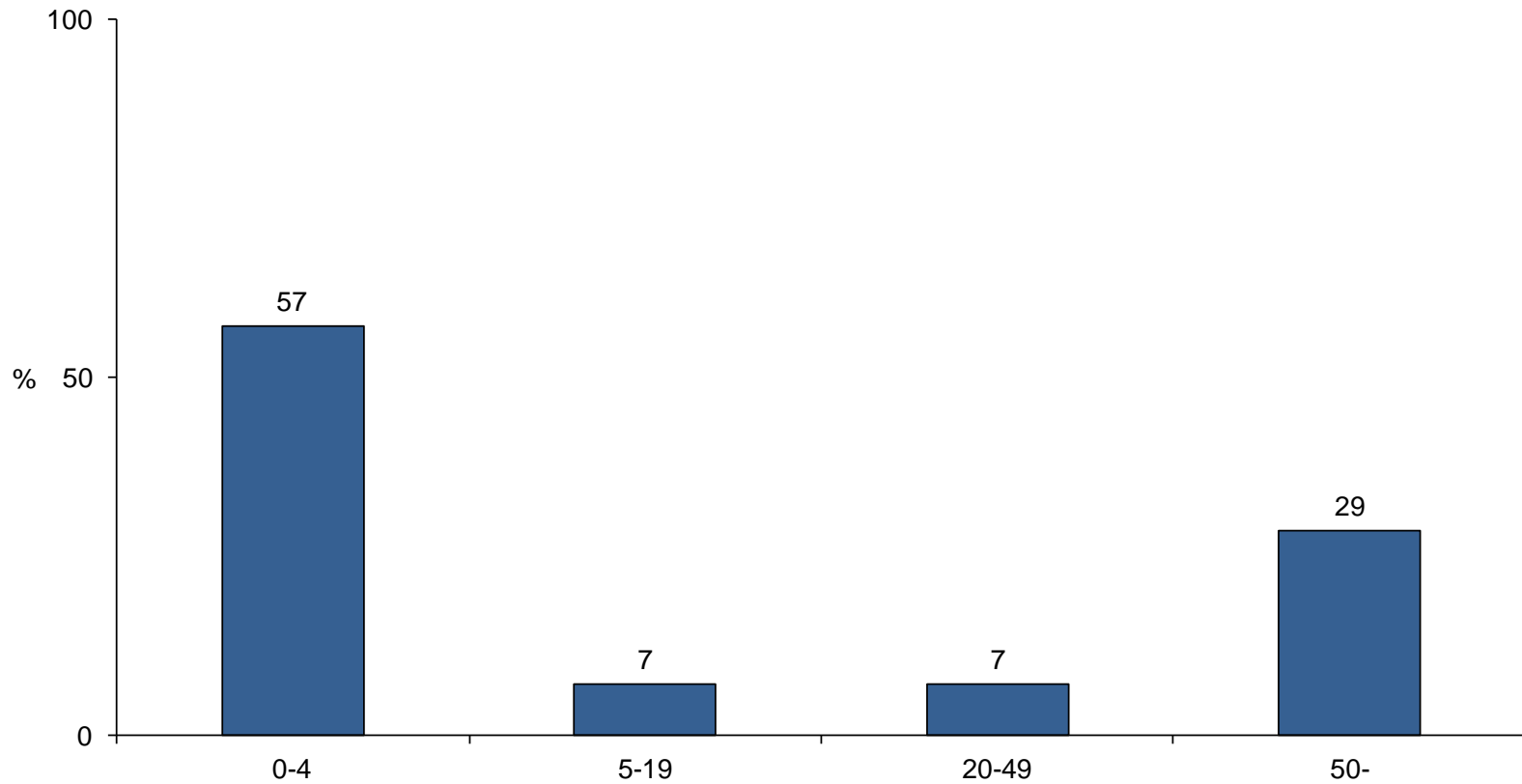
## Ålder (Bas: 14)



## Är du anställd eller ägare i det företag/organisation som du representerar? (Bas: 14)

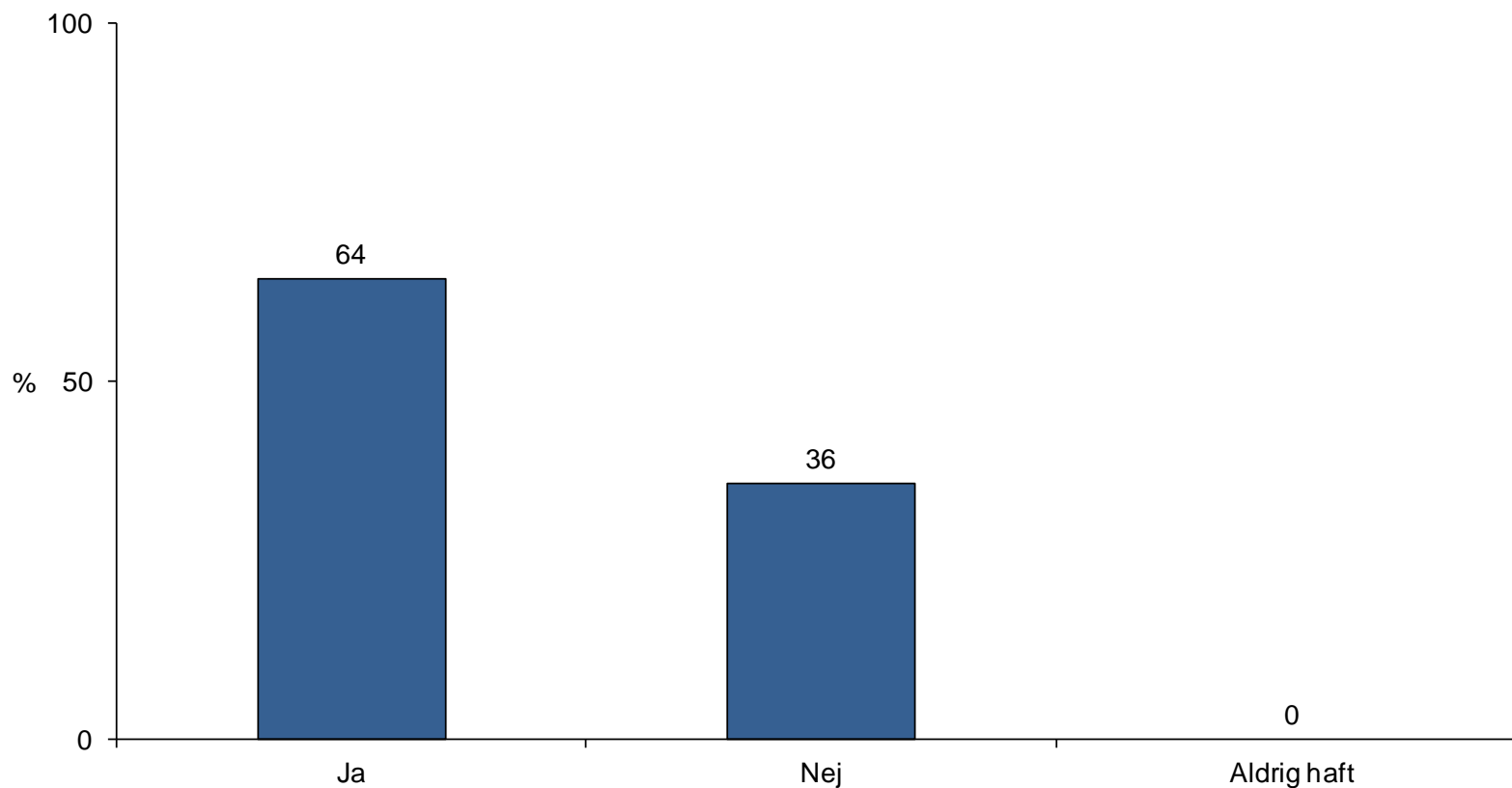


## Antal anställda (räkna inte med dig själv): (Bas: 14)





**Finns det något skyddsombud/facklig  
representant i din organisation/företag?**  
(Bas: 14)



---

# Resultat – Anbudsgivare/Arbetsgivare

---

# Sammanfattning: Anbudsgivare/Arbetsgivare

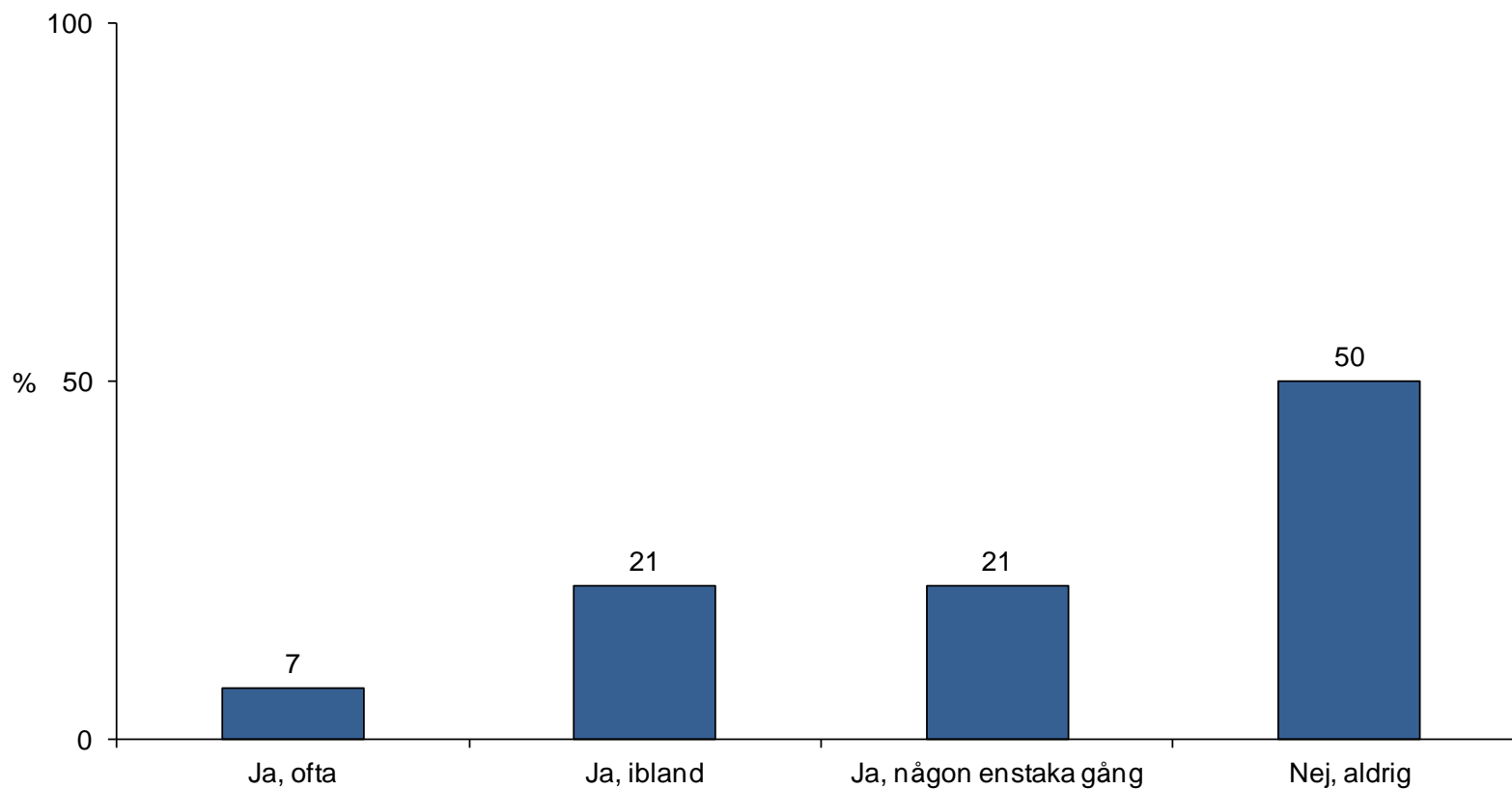
- 49 procent upplever att de någon gång förlorat upphandlingar till konkurrenter som medvetet brister i arbetsmiljö. Sju procent uppger att det händer ofta och 21 procent svarar "ibland" och 21 procent någon enstaka gång.
- 57 procent upplever att kraven som ställs i upphandlingar i ganska stor omfattning påverkar arbetsmiljön för utförarna av uppdragen.
- Det två viktigaste kraven som upphandlare enligt respondenterna bör ställa för att säkerställa en god arbetsmiljö är att anbudsgivare följer lagstiftning om arbetstider och dess förläggning och att anbudsgivaren har säkra fordon, maskiner och övrig utrustning.
- 79 procent upplever att arbetsmiljö bör vara ett prioriterat område vid upphandling av tjänster.
- 25 procent instämmer inte i att upphandlande företag/organisation följer upp så att leveransen sker i enlighet med vad anbudsgivaren angivit i anbudet.
- 99 procent uppger att de inför nya uppdrag tar reda på förutsättningarna genom att t ex besöka platsen/området. 64 procent svarar att de alltid gör det medan 14 procent svarar ibland och 21 procent någon enstaka gång.

---

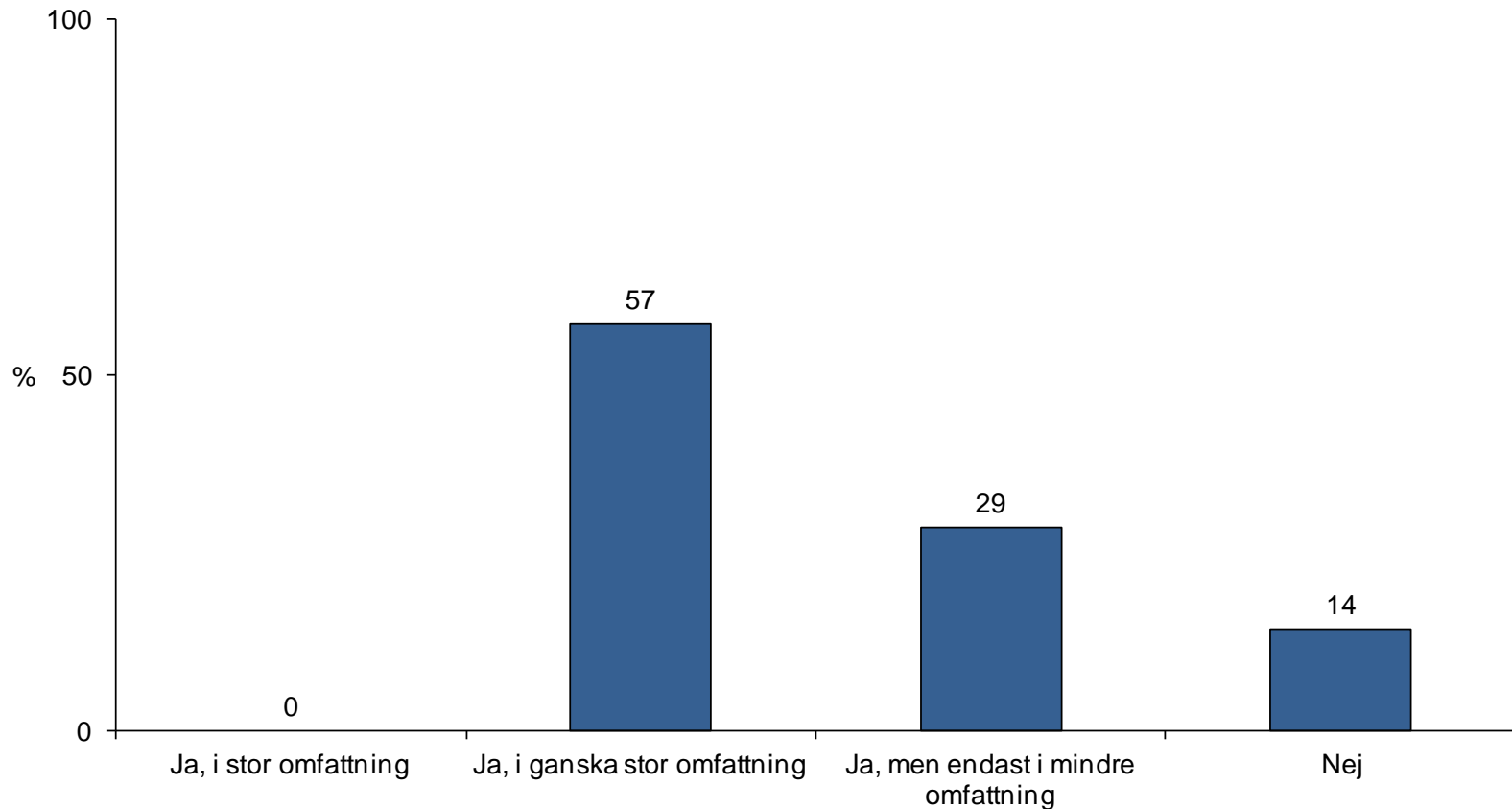
# Sammanfattning: Anbudsgivare/Arbetsgivare

- 65 procent instämmer i att upphandlarna ställer relevanta krav för att säkerställa en tjänst av god kvalitet. 14 procent instämmer inte i påståendet.
- 43 procent instämmer inte i att utvärderingskriterierna oftast tar hänsyn till såväl kvalitetsaspekter som pris.
- 42 procent instämmer inte i att utvärderingskriterierna är utformade så att de även tar hänsyn till arbetstagares arbetssituation/arbetsmiljöfrågor.
- 86 procent lyfter fram betydelsen av att ha en bra arbetsmiljö när de lämnar in anbud. 36 procent svarar att de alltid gör det medan 36 procent svarar ibland och 14 procent någon enstaka gång.
- 93 procent upplever att möte på en mäsas sätt är ett bra sätt att träffa arbetsmiljöverket.

**Upplever du att du/det företag du representerar förlorat upphandlingar till konkurrenter som medvetet brister i arbetsmiljö för att få ned kostnader?**  
(Bas: 14)

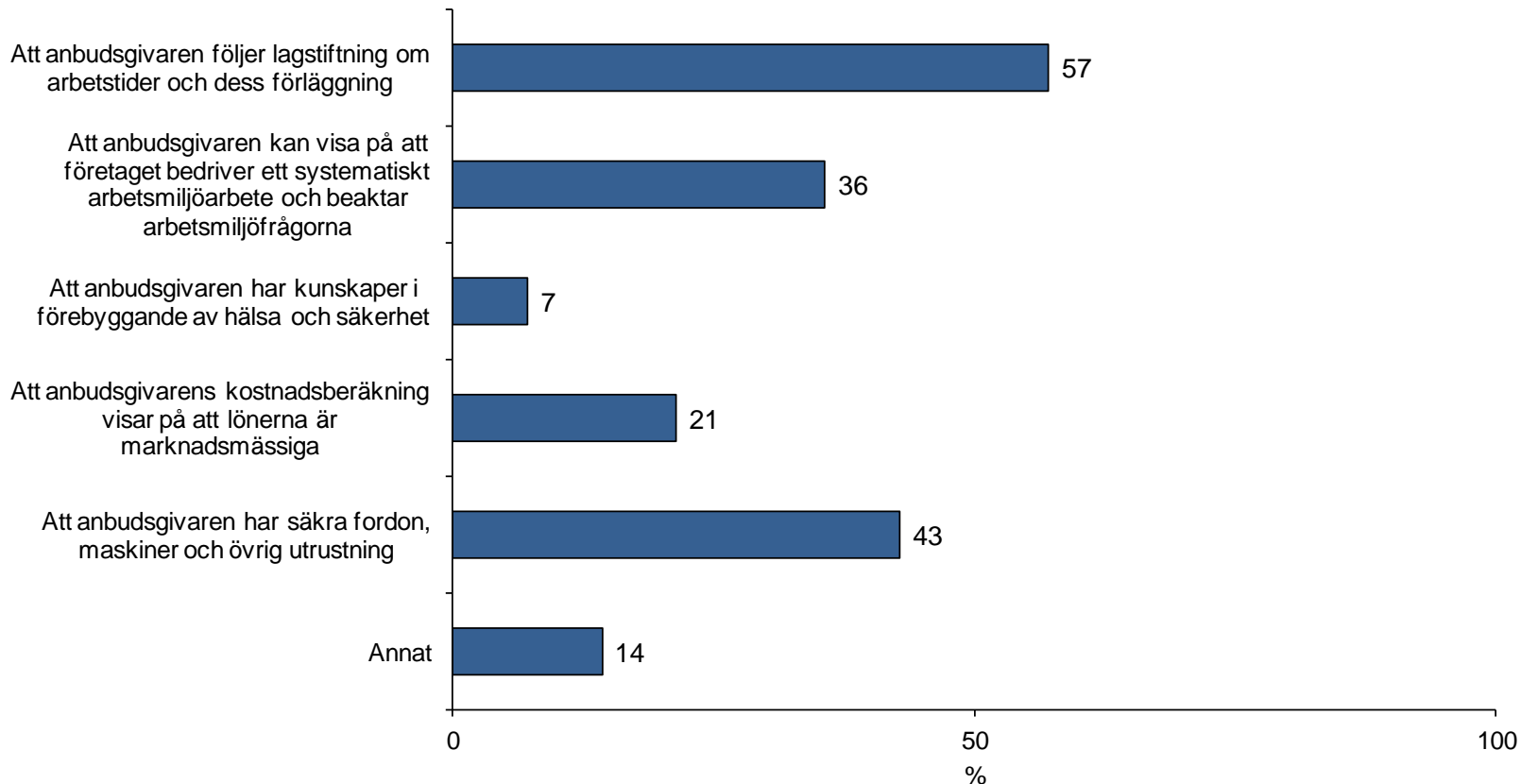


**Påverkar kraven som ställs i upphandlingarna arbetsmiljön för arbetstagarna som utför arbetsuppgifterna i verksamheten?**  
(Bas: 14)

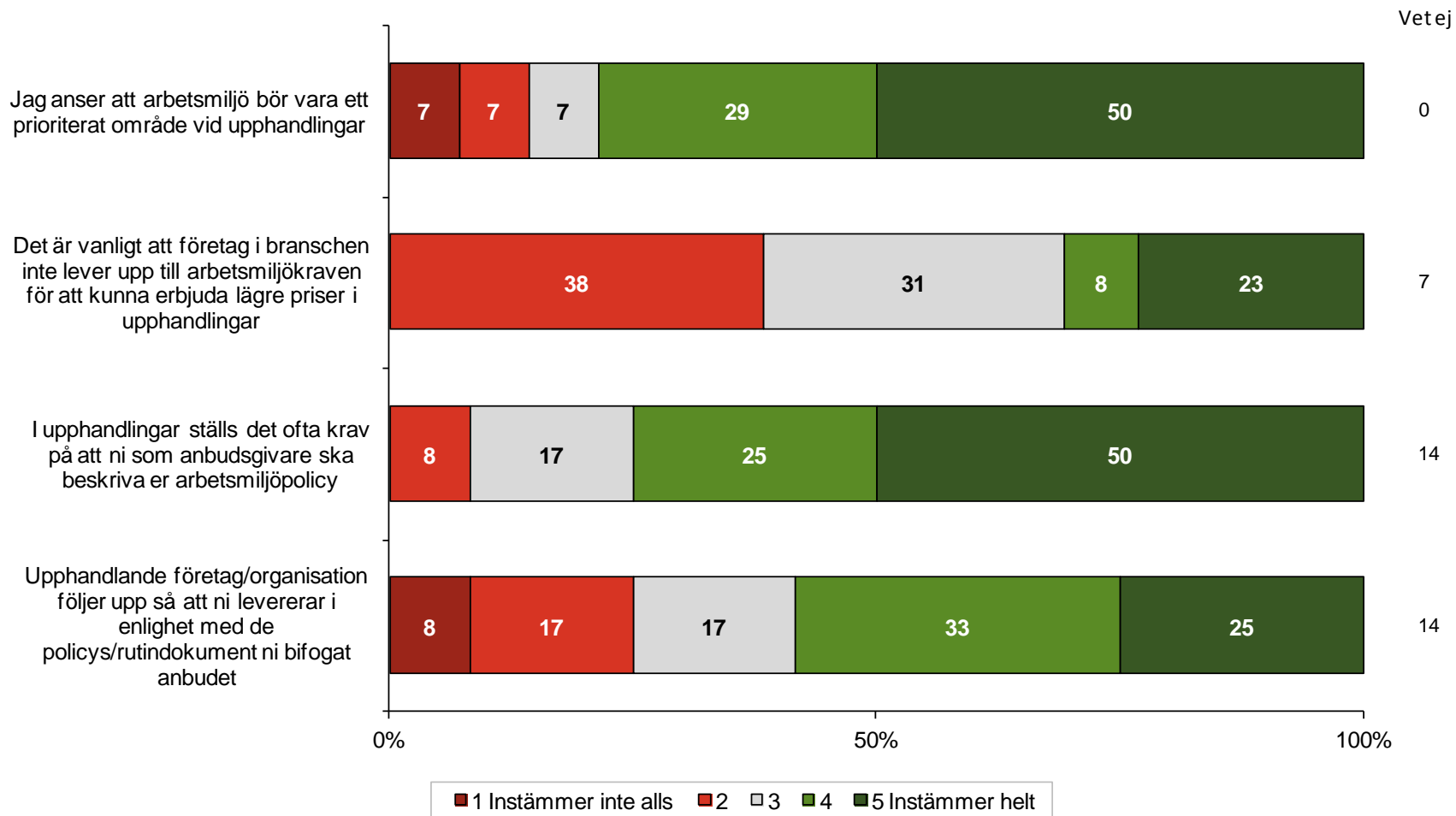


## Vad tycker du är de två viktigaste kraven som du anser upphandlare behöver ställa i upphandlingar för att säkerställa en god arbetsmiljö för dem som ska utföra arbetsuppgifterna i verksamheten?

(Bas: 14)



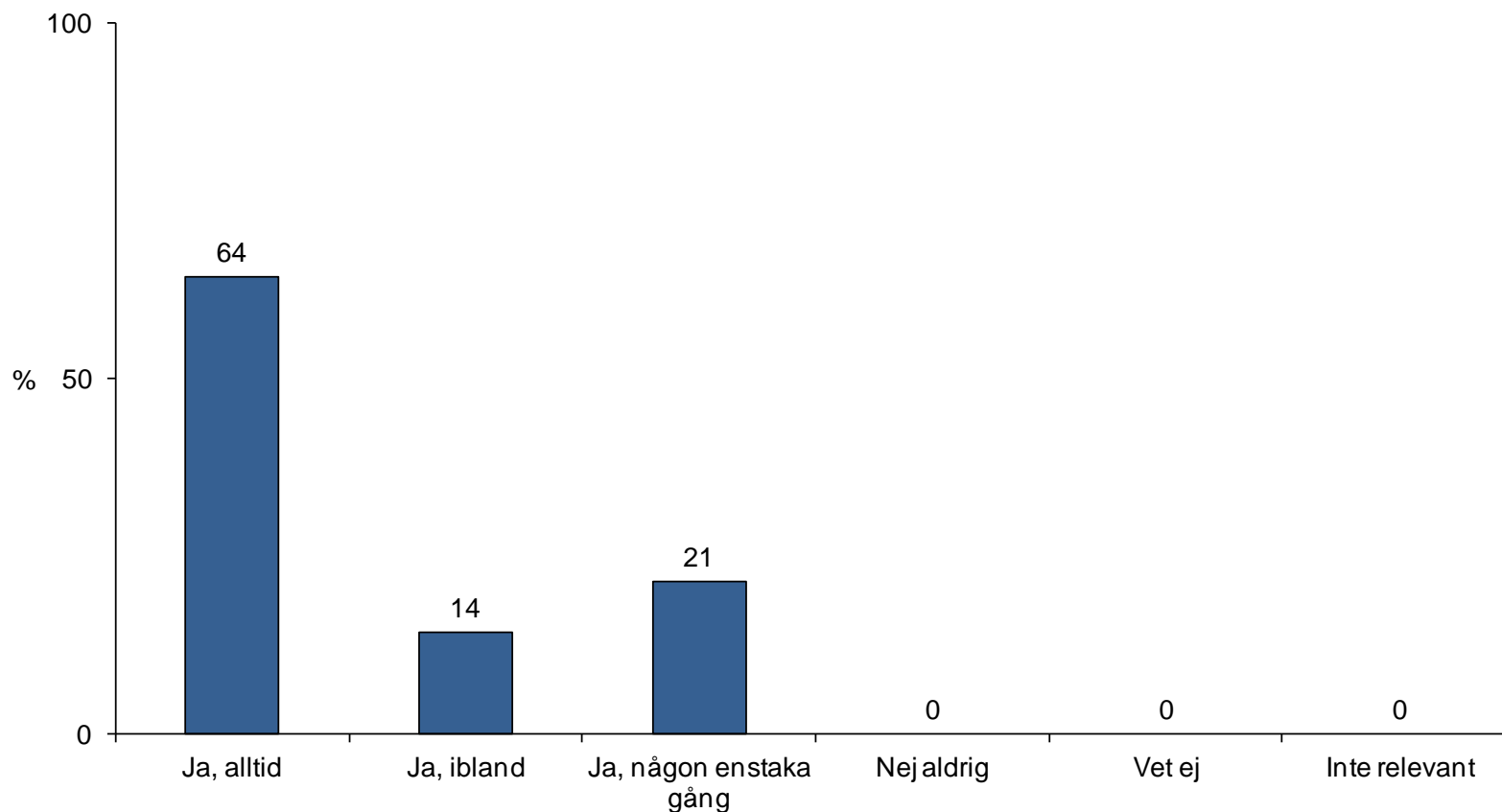
## Hur väl instämmer du i följande påståenden?



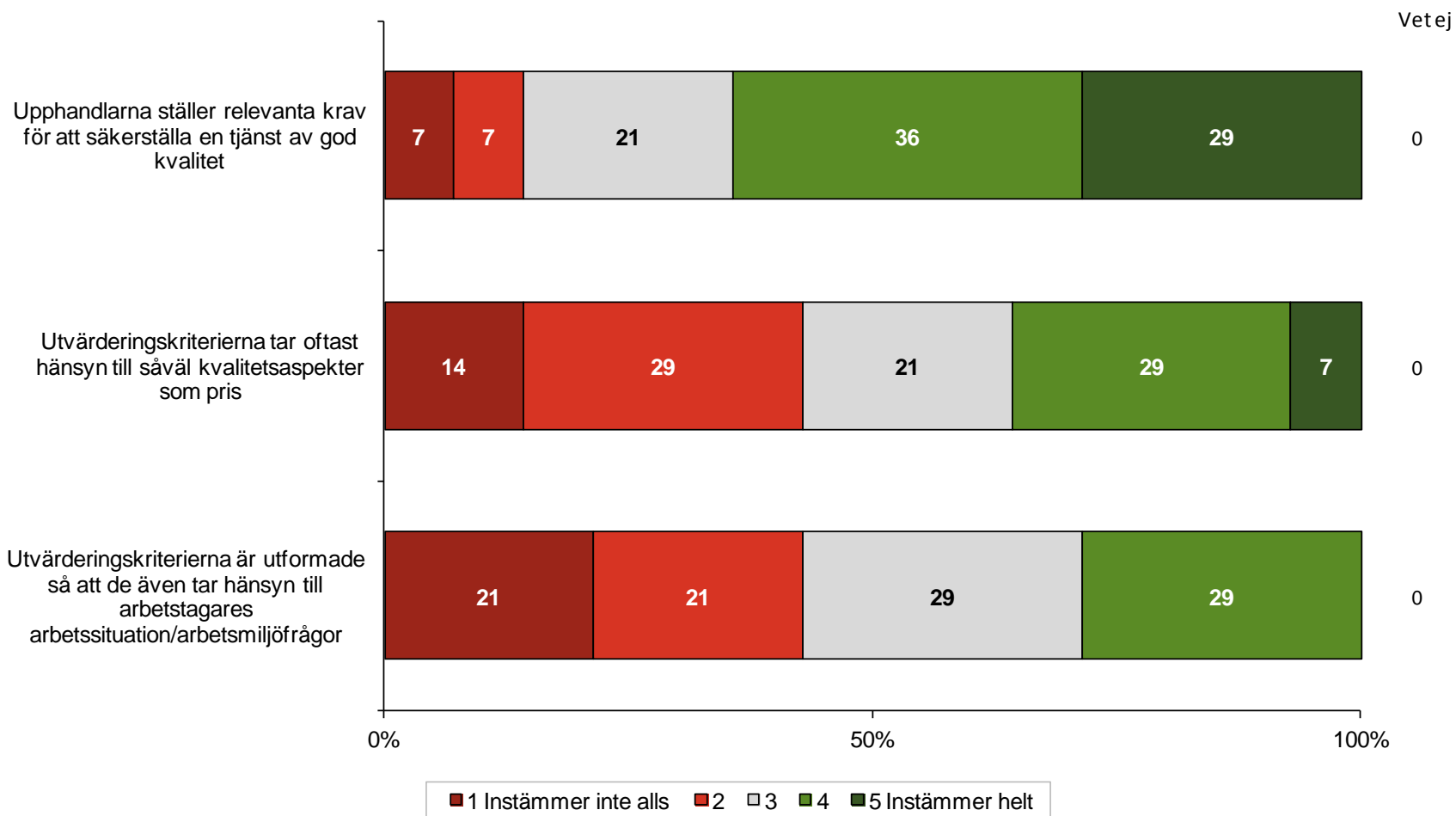


**Brakar du/ni vid anbudsgivande av nya uppdrag/områden ta reda på aktuella förutsättningar genom att göra fysiska besök på aktuella platser innan anbudsgivande?**

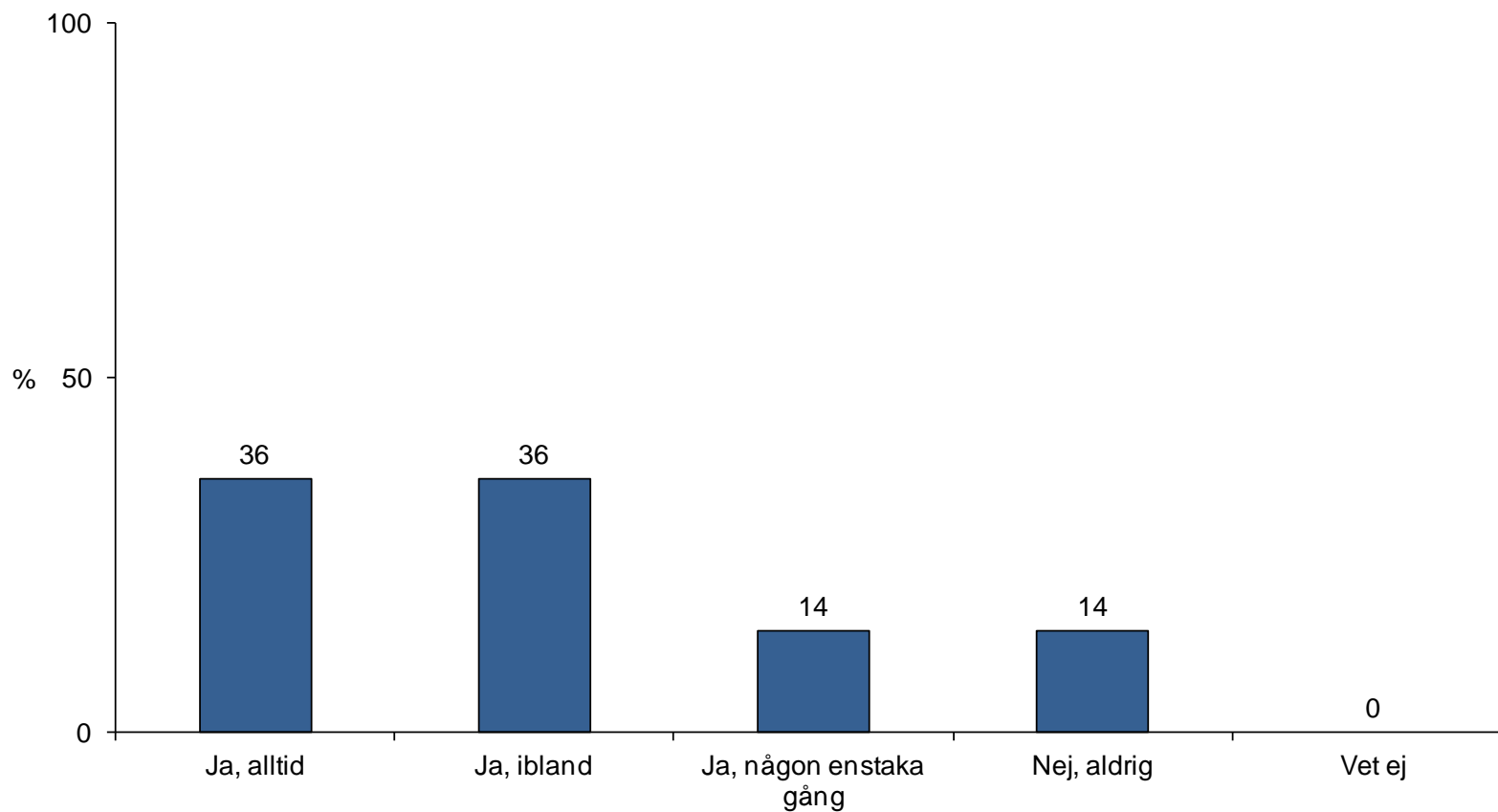
(Bas: 14)



## Hur väl instämmer du i följande påståenden?



## När ni lämnar anbud, lyfter ni fram betydelsen av att ha en bra arbetsmiljö? (Bas: 14)



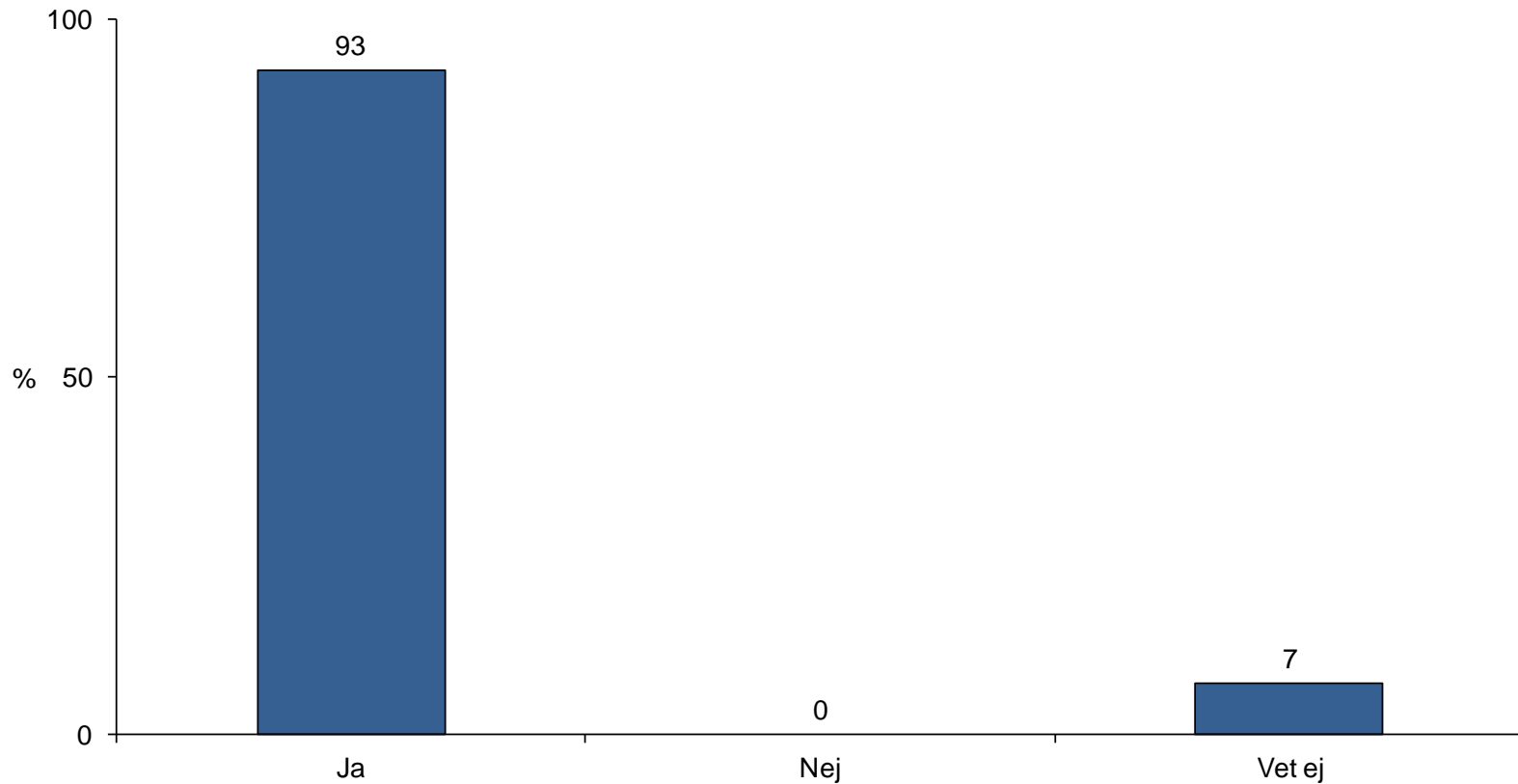
---

## Vad är arbetsmiljö för dig? Nämn en viktig faktor.

- Säkerhet (3)
- att mina medarbetare kommer hem skadelösa
- Komma säkert hem varje dag
- Arbeta säkert
- Hälsa
- Hälsan
- Inga skador

## Är den här typen av möte (mässa) ett bra tillfälle för dig som jobbar med upphandlingar att träffa Arbetsmiljöverket?

(Bas: 14)



---

# Vad skulle också kunna vara ett alternativ för dig, för att få veta mer om Arbetsmiljöverket?

- Plats besök på våra företag
- Internet
- Infoblad
- Mejl

---

# Resultat – Arbetstagare



---

# Resultat – Om respondenten

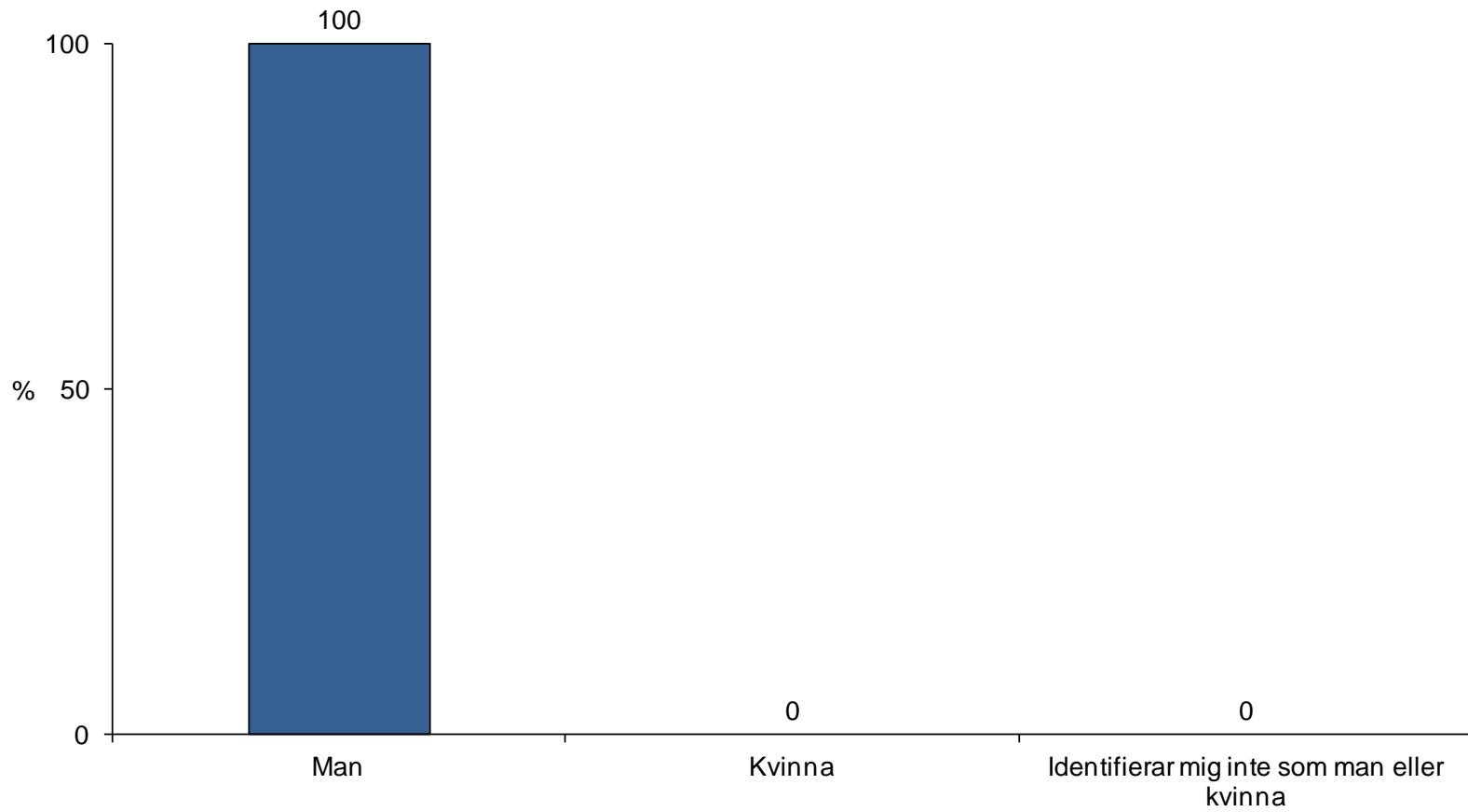


---

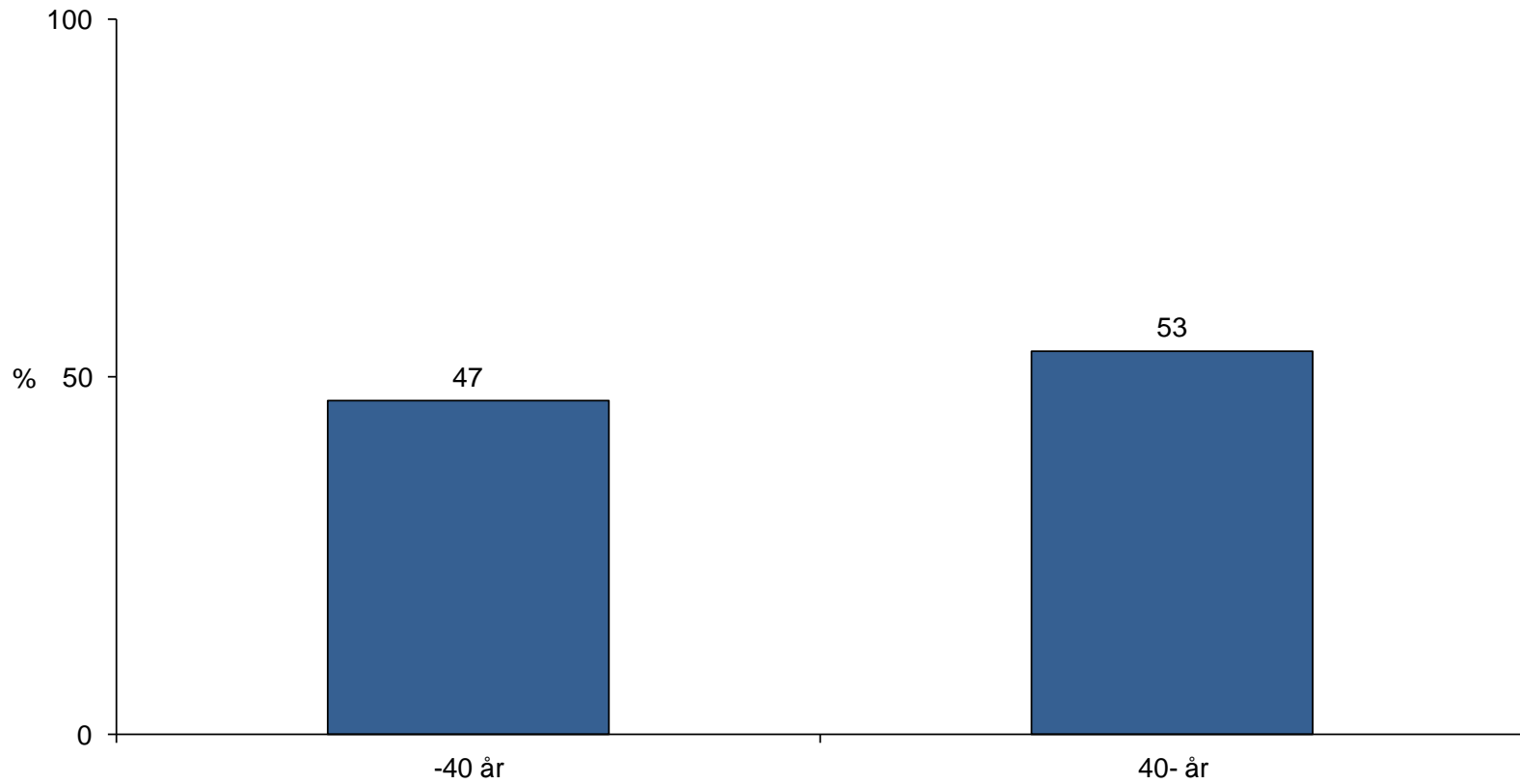
# Sammanfattning: Respondenterna

- 100 procent av respondenterna i målgruppen är män.
- 53 procent är över 40 år.
- 93 procent är anställda.
- 90 procent har en tillsvidareanställning.
- 33 procent av organisationerna som respondenterna representerar har fler än 50 anställda.
- 81 procent av respondenterna uppger att företaget de representerar har skyddsombud och/eller facklig representant.

## Är du... (Bas: 43)

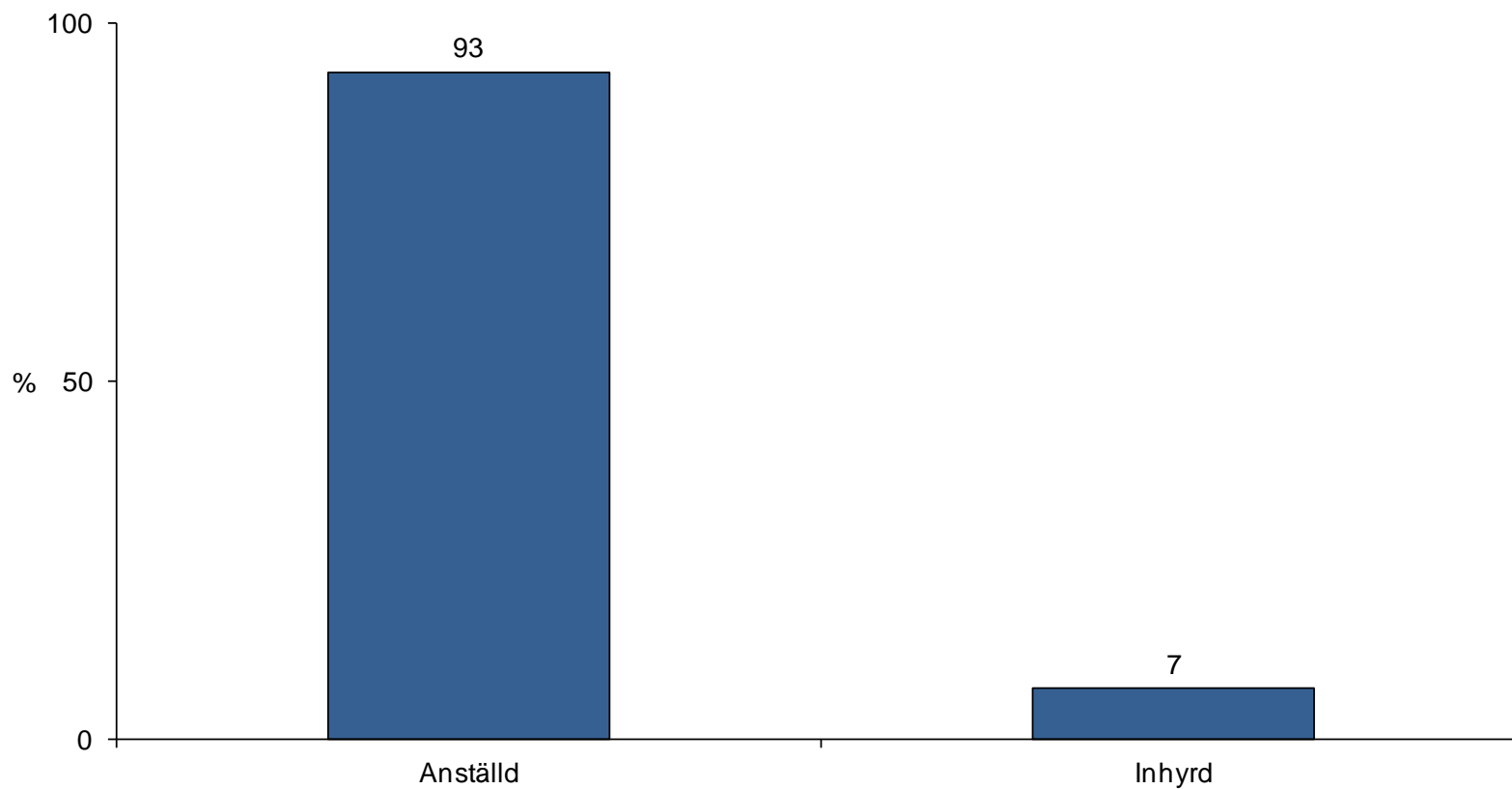


## Ålder (Bas: 43)



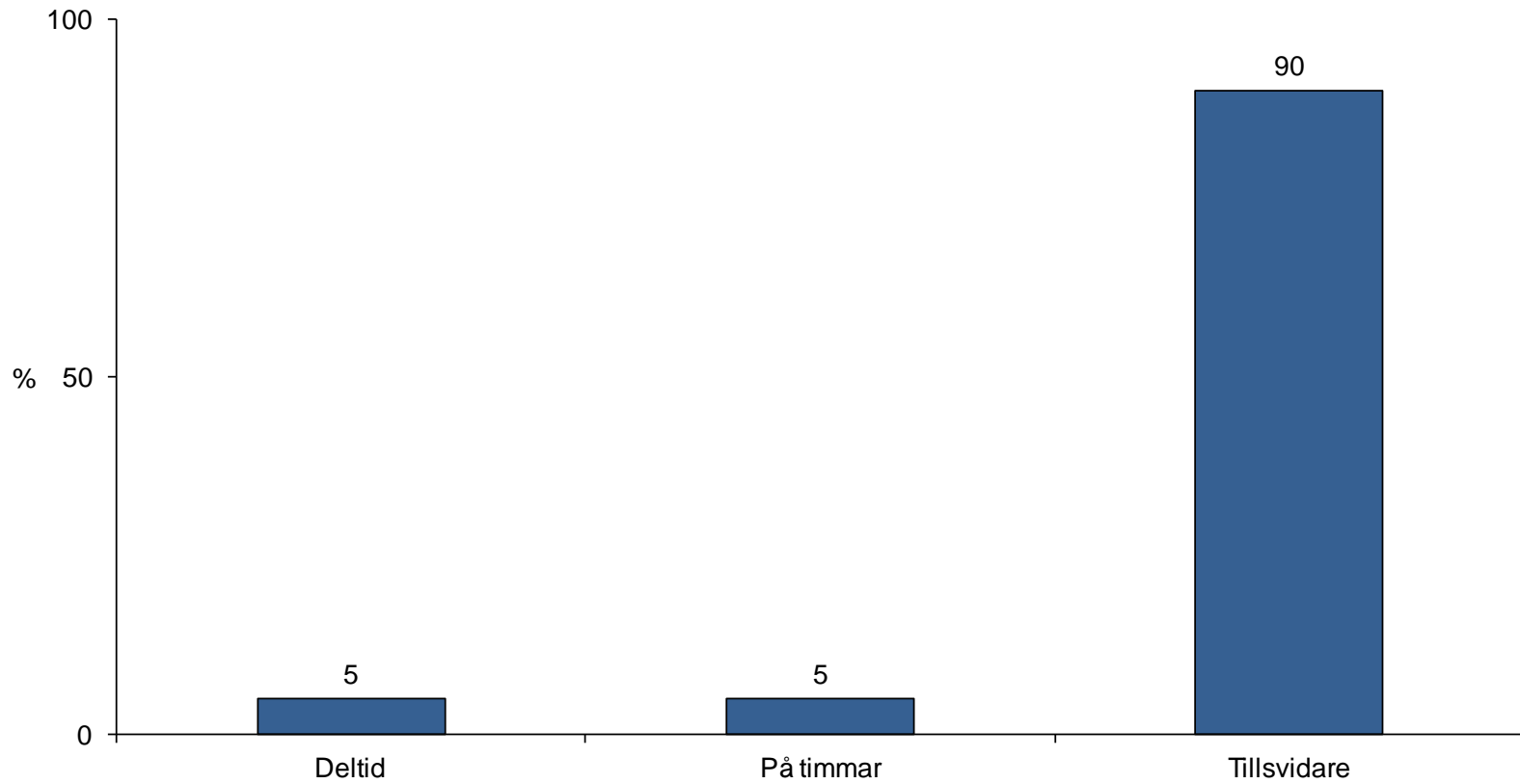
## Är du anställd eller inhyrd?

(Bas: 43)

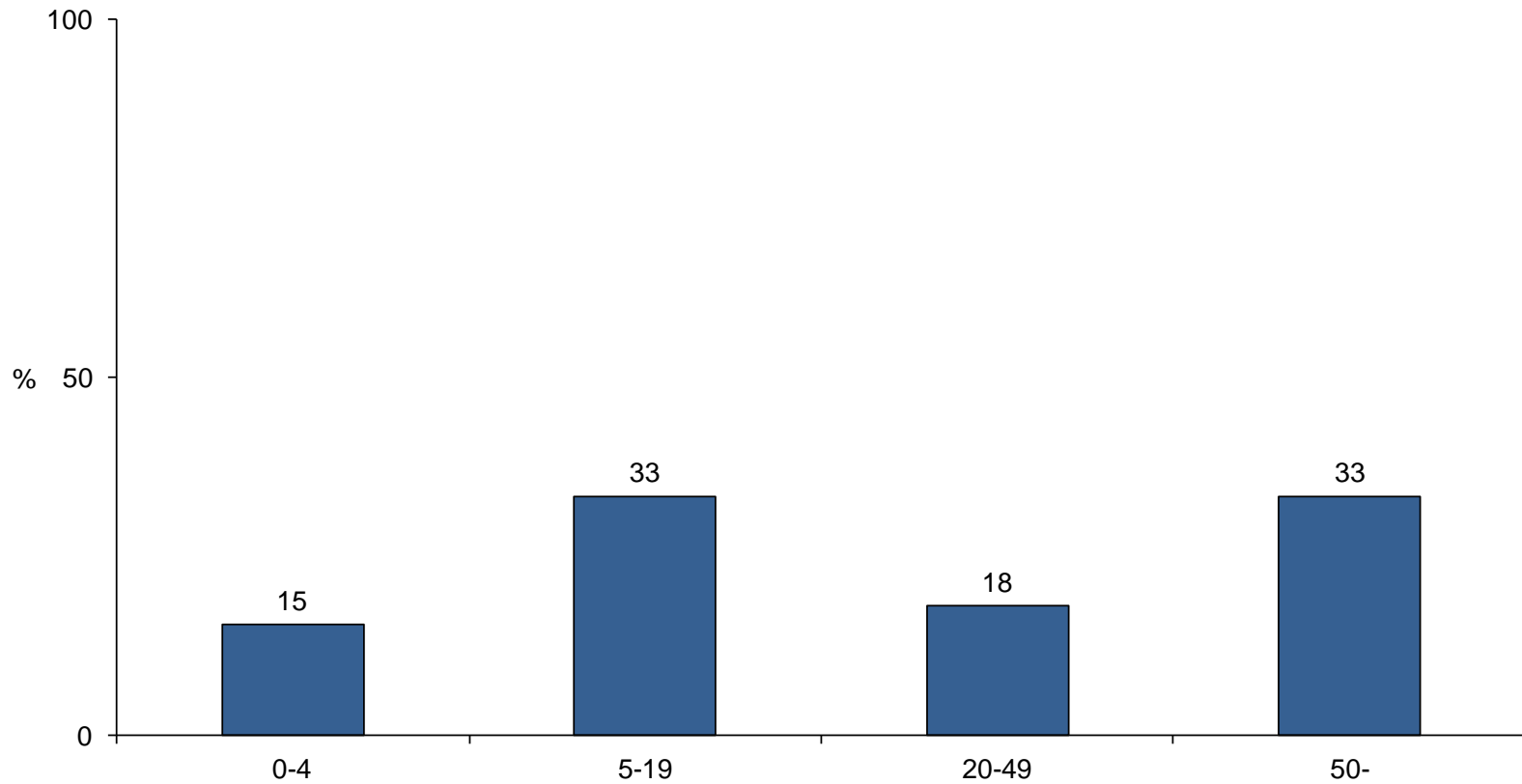


## Anställd på...

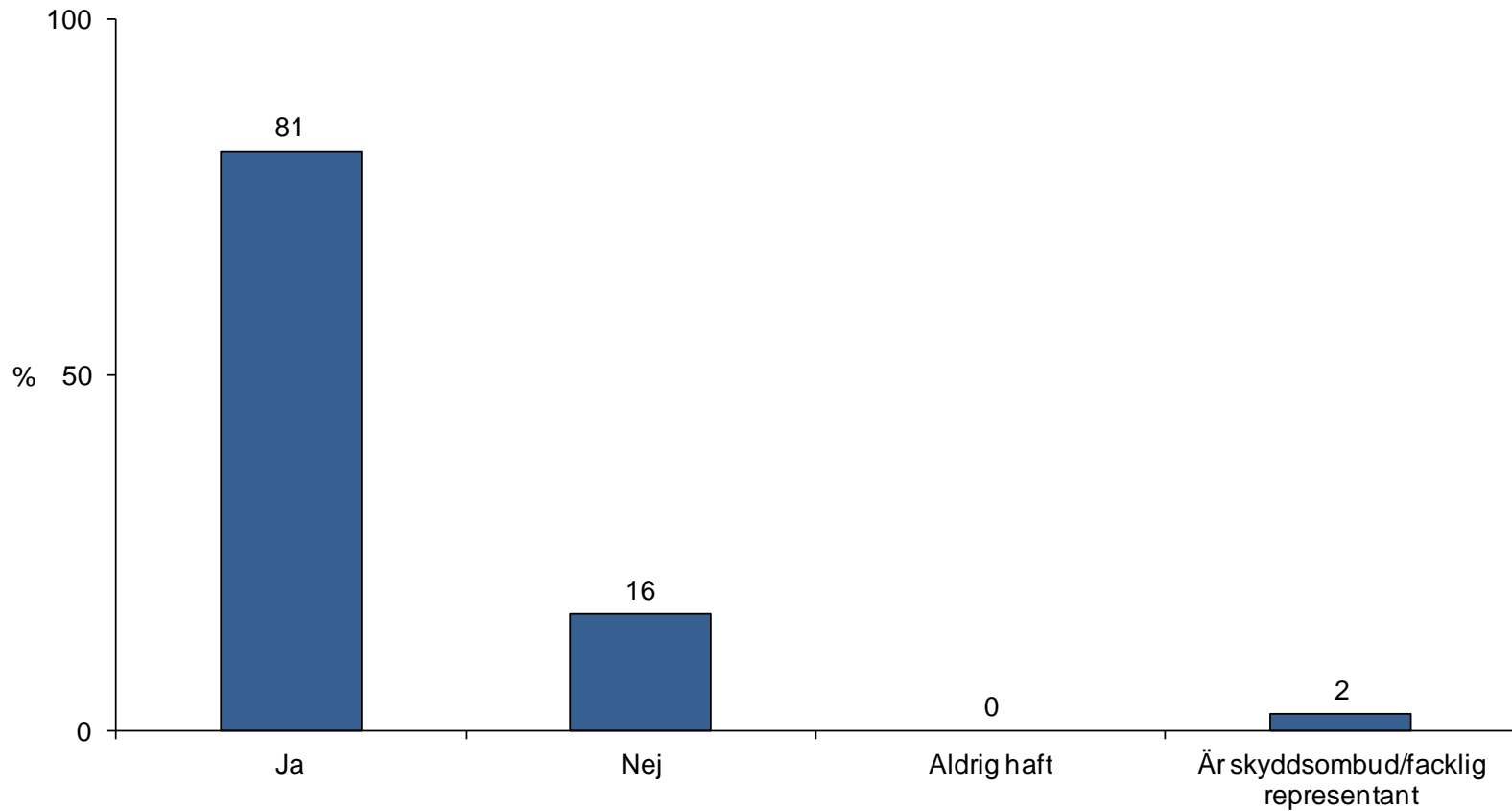
(Bas: 40)



## Antal anställda (räkna inte med dig själv): (Bas: 39)



## Finns det något skyddsombud/facklig representant i organisationen/företag? (Bas: 43)



---

# Resultat – Arbetstagare



---

# Sammanfattning: Arbetstagare

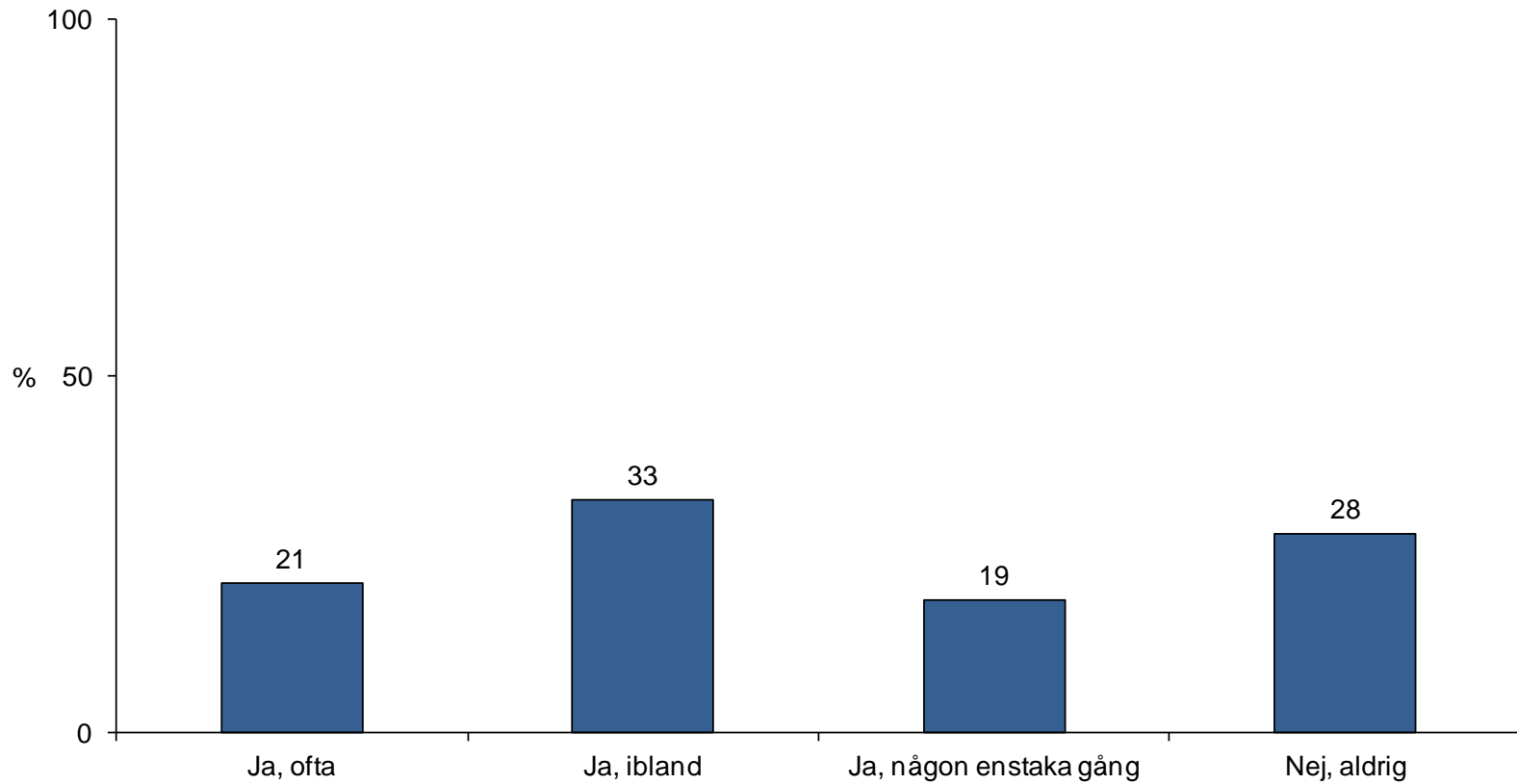
- 73 procent brukar delta i arbetet att ta fram ett anbud. 21 procent svarar att de oftast gör det medan 33 procent svarar ibland och 19 procent någon enstaka gång.
- 60 procent upplever att den som beställer tjänsten har ganska eller mycket goda kunskaper om arbetssituationen.
- 81 procent svarar att företaget har en aktuell arbetsmiljöpolicy.
- 70 procent instämmer i att de har en bra arbetsmiljö.
- 25 procent upplever att det är ganska vanligt att företag i branschen inte fullt ut lever upp till gällande arbetsmiljökrav för att kunna erbjuda lägre priser i upphandlingar.
- 41 procent instämmer inte i att de har möjlighet att påverka utformningen av de anbud företaget lämnar till beställaren.

---

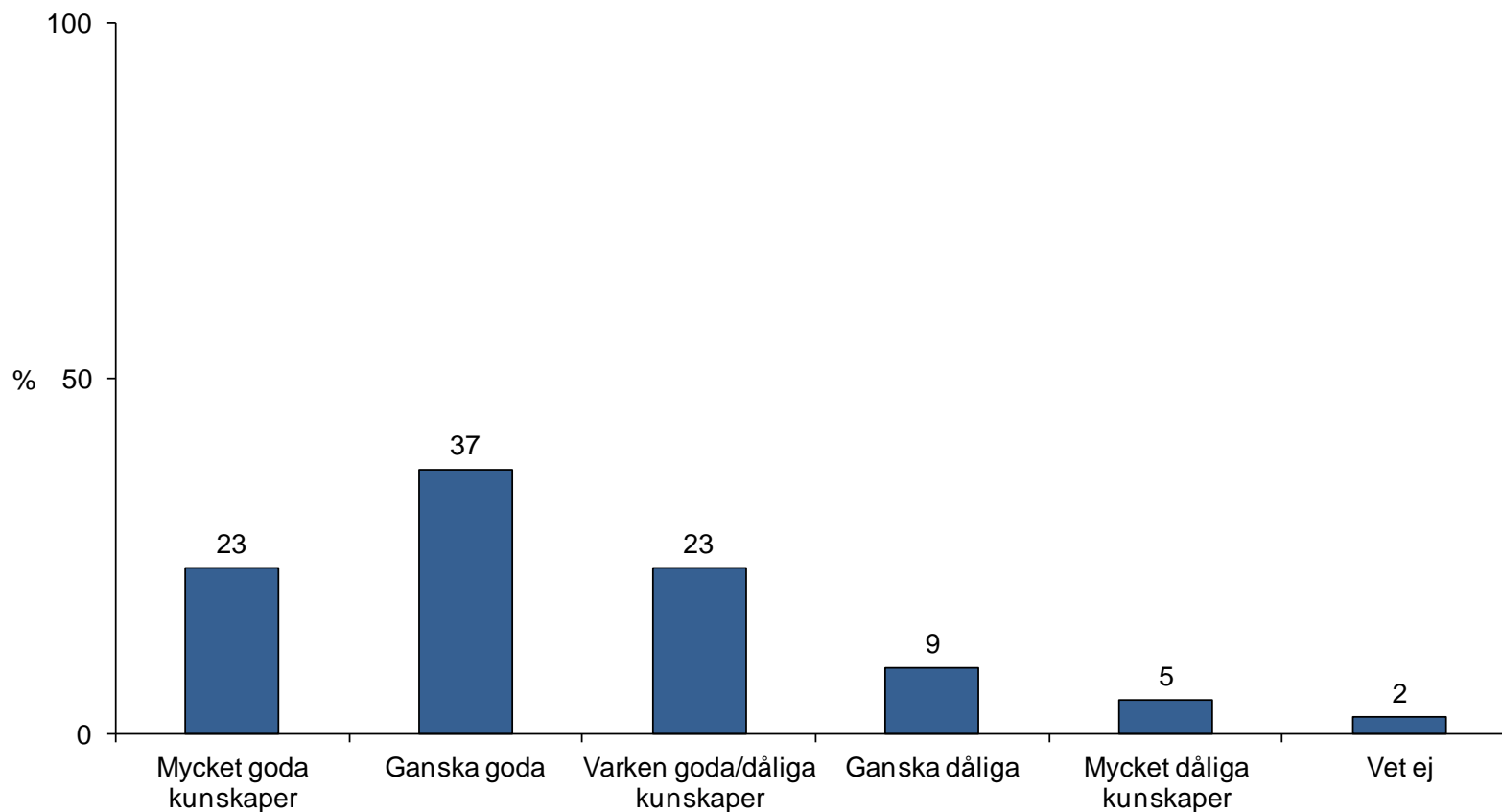
# Sammanfattning: Arbetstagare

- 44 procent instämmer i att de har möjlighet att påverka sin arbetssituation när det gäller arbetsbelastning /stress. 21 procent instämmer inte i påståendet.
- 61 procent instämmer i att de har möjlighet att påverka sin arbetssituation när det gäller arbetstid.
- 75 procent instämmer i att de har möjlighet att påverka val av utrustning och påverka utformning av arbetsplatsen.
- 39 procent bedömer att arbetsgivaren åsidosätter arbetsmiljön. Två procent svarar att de alltid gör det medan 16 procent svarar ibland och 21 procent någon enstaka gång.
- 58 procent upplever att möte på en mäsas är ett bra sätt att träffa arbetsmiljöverket.

## Brugar du delta i arbetet när din arbetsgivare tar fram ett anbud? (Bas: 43)



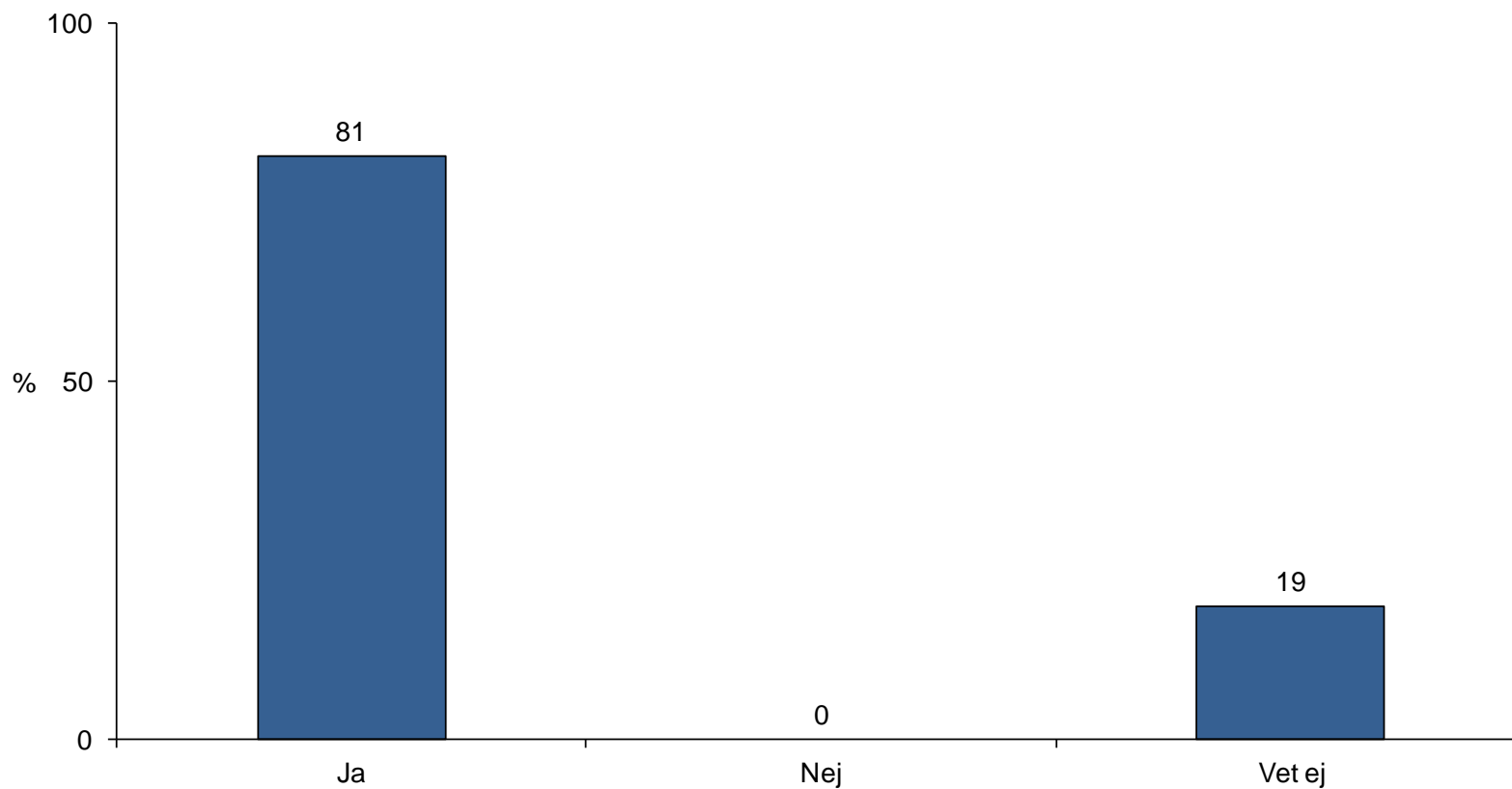
## Hur goda kunskaper upplever du att den som beställer tjänsten som du utför, har om din arbetsituation? (Bas: 43)



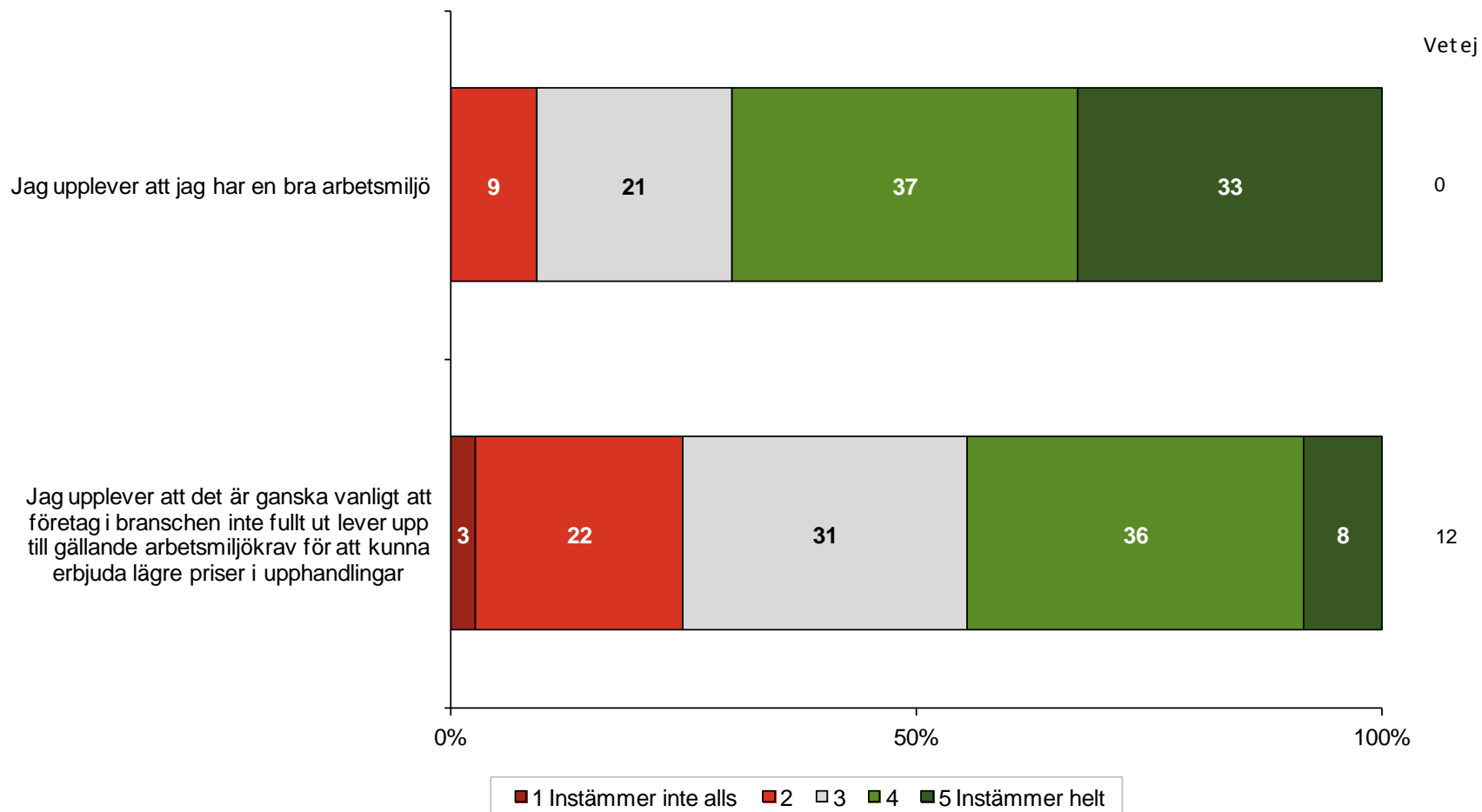
---

# Resultat – Arbetsmiljö

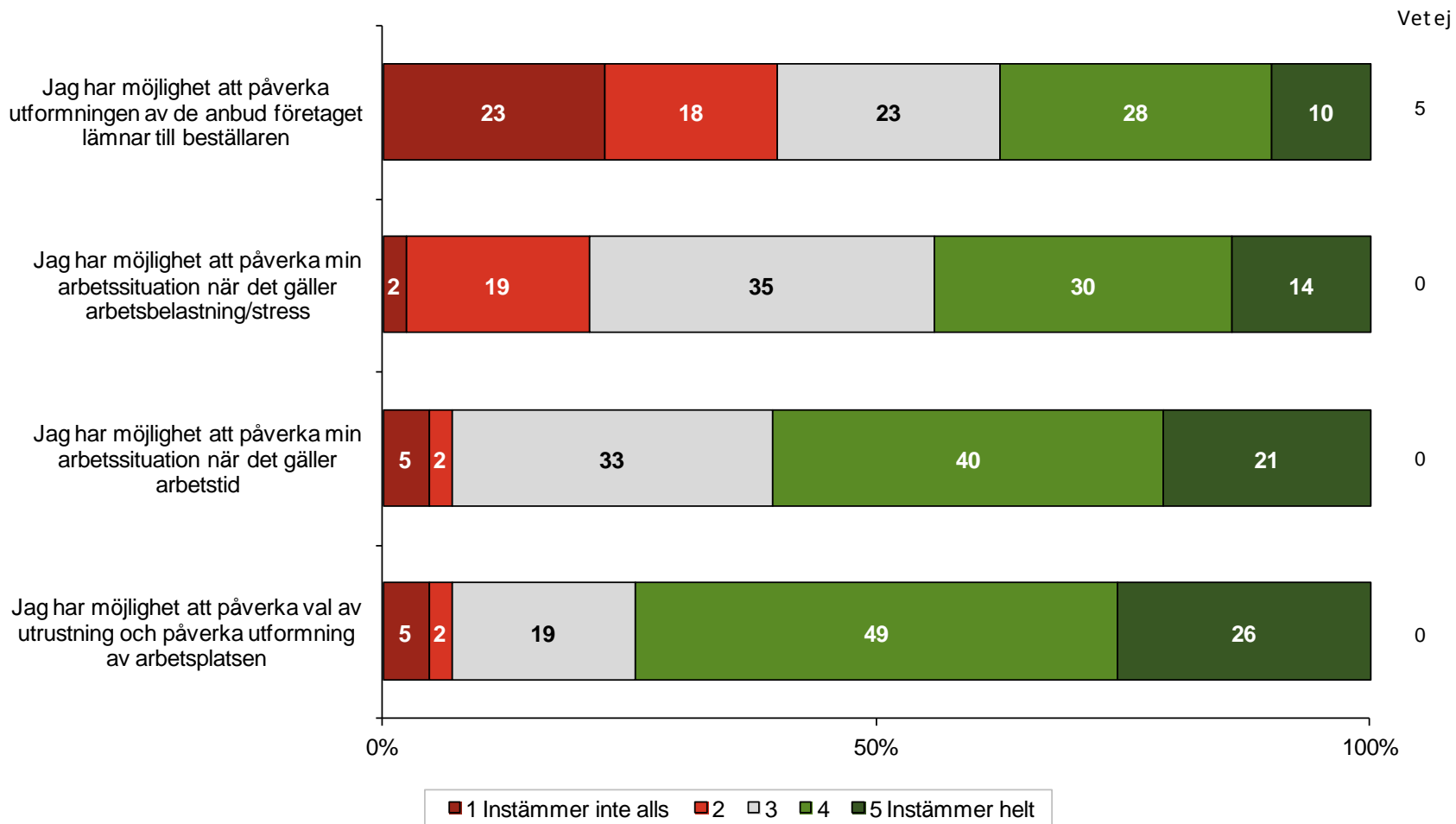
## Det företag jag jobbar för har en aktuell arbetsmiljöpolicy (Bas: 43)



## Hur väl instämmer du i följande påståenden?

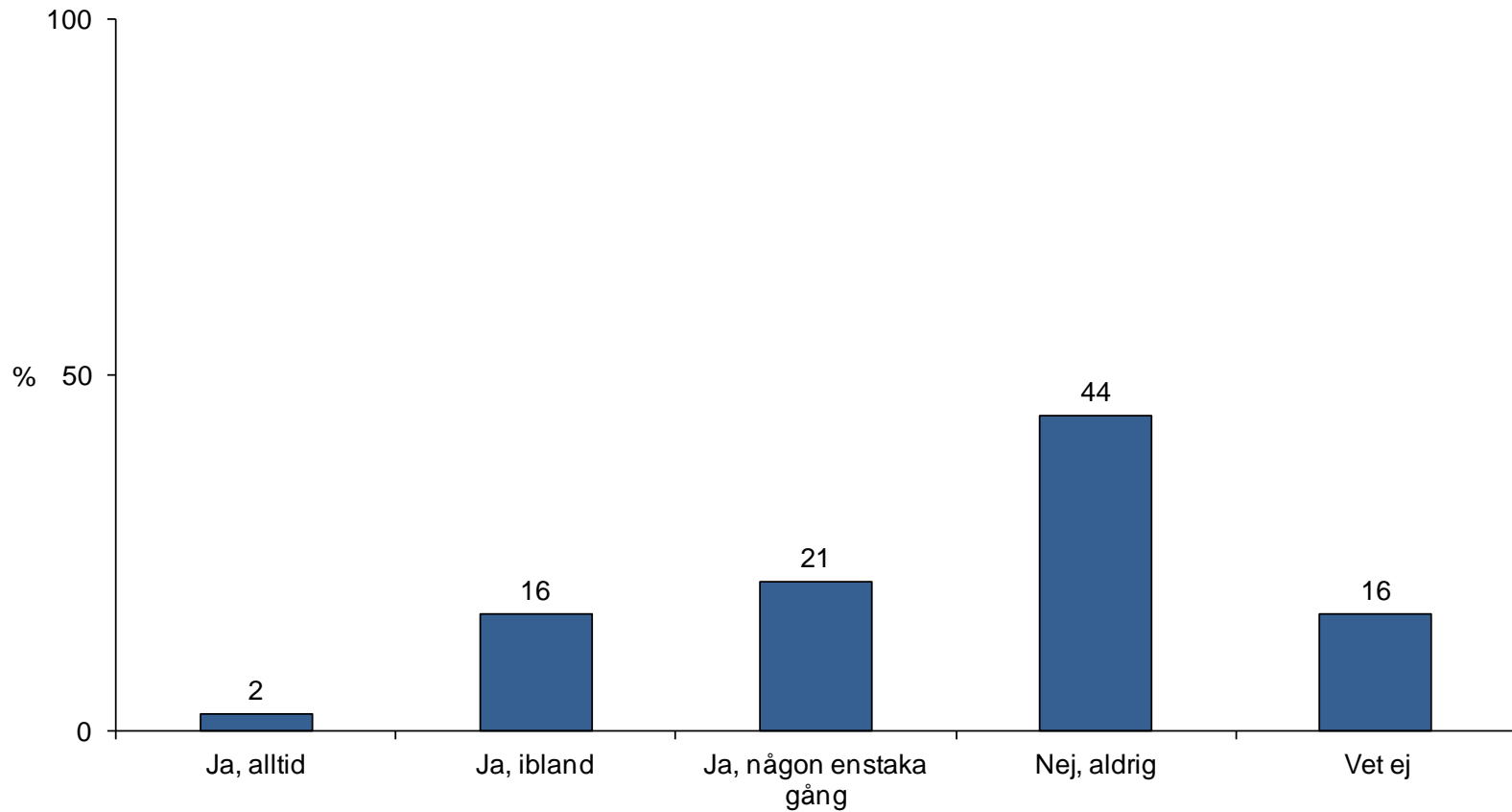


## Hur väl instämmer du i följande påståenden?





## Bedömer du att din arbetsgivare åsidosätter arbetsmiljön? (Bas: 43)

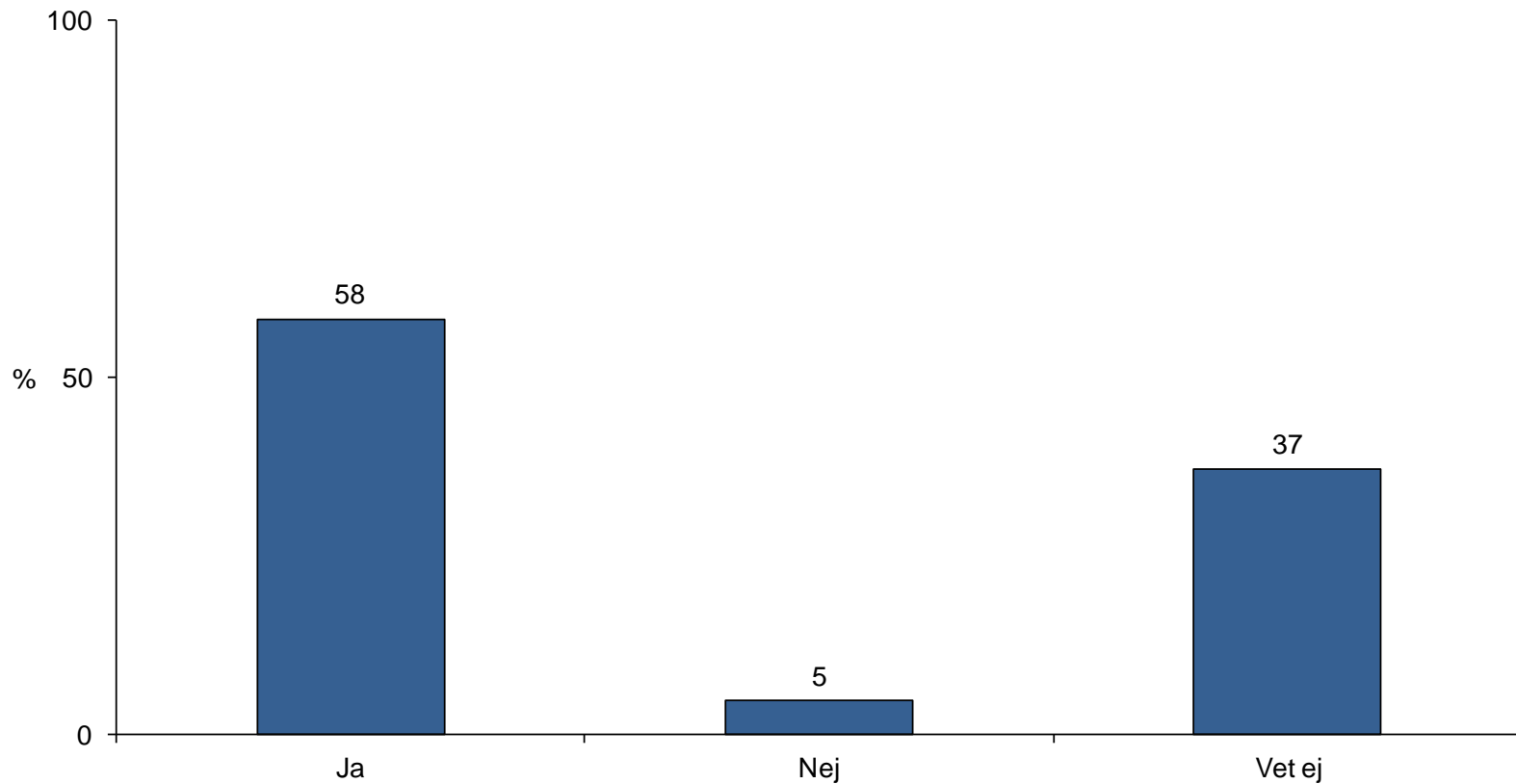


---

## Vad är arbetsmiljö för dig? Nämn en viktig faktor.

- Säkerhet (5)
- Stress (3)
- Hälsa (2)
- Behålla en stabil hälsa under sitt arbetsliv
- Renligt
- Trygghet samt Rätt skyddsutrustning
- Medbestämmande
- Säkerhet en på jobbet
- Säkerhet, ej upprepade arbeten lång tid
- Trivsel (2)
- Fordon
- Egen påverkan
- Ordning
- Bra luft
- Miljön på arbetsplatsen
- En helhet
- Anpassad klädsel/material/och även rätt kunskap på rätt plats
- Arbetsglädje
- Allt jag gör
- Arbetsplatsen
- En väl organiserad och ren arbetsplats med möjlighet att förändra/förbättra villkoren
- inte frysa
- Medarbetare
- Ordning och reda

**Är den här typen av möte (mässa) ett bra tillfälle för dig som jobbar med upphandlingar att träffa Arbetsmiljöverket?**  
(Bas: 43)



---

# Vad skulle också kunna vara ett alternativ för dig, för att få veta mer om Arbetsmiljöverket?

- Webben
- En bra föreläsning
- Lättillgänglig kundtjänst och enkelt navigerad hemsida
- Mail
- Platsbesök på byggen
- Internet
- Googla
- Besök på arbetsplatser
- Informationskurs
- Skyddsombud
- Kurs
- Utbildningar
- Internet

---

# Slutsatser

Resultatet visar på både likheter och skillnader mellan målgrupperna i undersökningen. Nedan presenteras några slutsatser:

- Noteras bör att antalet svarande är lågt, särskilt för beställare/upphandlare och anbudsgivare/arbetsgivare: beställare/upphandlare: 9 personer; anbudsgivare/arbetsgivare: 14 personer och arbetstagare: 43 personer. Resultatet bör därmed tolkas med försiktighet.
- Drygt sex av tio av upphandlarna anser att arbetstagarna inom branschen oftast har en bra arbetsmiljö. Av arbetstagarna tycker sju av tio att de har en bra arbetsmiljö.
- 79 procent av anbudsgivarna tycker att arbetsmiljö bör vara ett prioriterat område vid upphandlingar medan 66 procent av upphandlarna upplever att arbetsmiljö är ett prioriterat område vid upphandlingar i den egna organisationen/företaget.
- Av upphandlarna kan 78 procent tänka sig att betala lite mer vid en upphandling för att inte göra avkall på säkerheten på en arbetsplats. 86 procent av anbudsgivarna lyfter fram betydelsen av att ha en bra arbetsmiljö när de lämnar in anbud.
- 88 procent av upphandlarna upplever att det ofta ställs krav i upphandlingen på att anbudsgivaren ska beskriva sin arbetsmiljöpolicy och 75 procent av anbudsgivarna instämmer i att dessa krav ställs vid upphandling.
- 70 procent av arbetstagarna uppger att företaget har en aktuell arbetsmiljöpolicy.

---

# Slutsatser

- 22 procent av upphandlarna uppger att de främst använder ”ekonomiskt mest fördelaktiga” som utvärderingskriterier. 43 procent av anbudsgivarna instämmer *inte* i att utvärderingskriterierna oftast tar hänsyn till såväl kvalitetsaspekter som pris.
- Enligt anbudsgivarna är det viktigaste kravet som upphandlarna bör ställa för att säkerställa en god arbetsmiljö att anbudsgivare följer lagstiftning om arbetstider och dess förläggning och att anbudsgivaren har säkra fordon, maskiner och övrig utrustning.
- 44 procent av arbetstagarna instämmer i att de har möjlighet att påverka sin arbetssituation när det gäller arbetsbelastning /stress och 61 procent upplever att de har möjlighet att påverka sin arbetssituation vad gäller arbetstid.
- 39 procent bedömer att deras arbetsgivare åsidosätter arbetsmiljön.
- 33 procent av upphandlarna känner till typiska skador och arbetssjukdomar som drabbar arbetstagarna i branschen.
- 78 procent av upphandlarna, 93 procent av anbudsgivarna och 58 procent av arbetstagarna upplever att möte på en mäsas är ett bra tillfälle att träffa arbetsmiljöverket.

---

# Kontakt Markör

För frågor kontakta:

- Peter Linsér
- [peter.linser@markor.se](mailto:peter.linser@markor.se)
- 070-697 85 05

